Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

26 август, шанба 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 165 (1167)

БУЮК КЕЛАЖАК САРИ ДАДИЛ ОДИМЛАР

25 август куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Тошкентдаги Халқлар дўстлиги саройида хорижий мамлакатлар ва халқаро ташкилотларнинг республикамиздаги ваколатхоналари раҳбарлари, чет эллик ва маҳаллий журналистлар учун брифинг ўтказди.

Ўзбекистон раҳбари анъанавий тус олаётган бу галги учрашув Ўзбекистон мустақиллигининг тўрт йиллиги арафасида ўтаётгани билан аҳамиятли эканини таъкидлади.

— Ўзбекистон тараққиётининг сўнгги ойлардаги асосий кўрсаткичи ўсувчанликдир, — деди Ислом Каримов. Дарҳақиқат, ижтимоий вазифаларнинг устиворлиги асосида иқтисодий эврилишларни тезлаштириш йўли ўзини оқламоқда. Жорий йилнинг ўтган биринчи ярми мобайнида пул қадрсизланишининг суръати 8 баробарга қисқарди. Йил бошида бу кўрсаткич 16-17 фоизни ташкил этган бўлса, июль, август ойларида пул қадрсизланиши атиги 2 фоиз бўлди, холос. Давлат бюджети камомади ҳам Халқаро валюта жамғармаси билан келишилган мезондан анча паст бўлиб, атиги 3 фоизни ташкил этди. Мамлакатимиз энергетика мустақиллиги арафасида турибди. Бу йил буғдой ва бошқа бошоқли экинлардан яхши ҳосил олинди. Ҳисоб-китобларга қараганда, Ўзбекистон 1996 йилда хориждан дон сотиб олмайди. Бу йил пахтадан ҳам мўл ҳосил олиш режалаштирилмоқда.

Мамлакатимизда хусусийлаштириш жараёни айни пайтда қишлоқларни ҳам кенг қамраб ола бошлади. Юртимизда қўшма корхоналар ва ҳиссадорлик жамиятларининг сони кун сайин ортиб бормоқда. Уларнинг сони 3600 тадан ошди.

Президент Ислом Каримов мамлакатимизда хорижий сармоядорлар билан ҳамкорликда амалга оширилаётган ишларга тўхталар экан, Навоий вилоятидаги 3-гидрометаллургия заводи, Ўзбекистон-Америка «Зарафшон-Ньюмонт» корхонаси, Андижон ва Хоразм вилоятида қурилаётган автомобиль заводлари республикамиз иқтисодий ҳаётида муҳим воқеа бўлганини қайд этди.

Мамлакатимизга ўзаро ҳамкорлик қилиш учун келаётган дунёдаги йирик фирма ва компаниялар вакиллари сони тобора ортиб бораяпти. Шу йил апрель ойидан буён 20 дан зиёд мамлакатдан ишбилармонлар юртимизга ташриф буюрди. Польша, Словакия, Туркия ва Индонезия ишбилармонлари билан ташқи иқтисодий алоқаларни боғлаш юзасидан давра суҳбатлари ўтказилди. Ўзбекистон-Хитой ҳукуматлараро комиссиясининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Шу ўринда республикамизда Бизнес жамғармаси, Кичик тадбиркорликни ва хусусий ишбилармонликни сармоя билан қўллаб-қувватлаш бўйича суғурта компанияси тизимининг, шунингдек, Ўзбекистон Тижорат банклари ассоциациясининг тузилиши ҳам мамлакатимиз ҳаётида муҳим воқеа бўлганини таъкидлаш жоиз.

СУРАТЛАРДА: брифинг пайтида. С. ЗУФАРОВ (ЎзА) олган суратлар.

Юртбошимиз республикамизда ўтказилаётган ижтимоий ислоҳотлар яратилган ҳуқуқий пойдевор асосида амалга оширилаётганини алоҳида таъкидлар экан, ислоҳотнинг ҳеч бир босқичига меъёрий асос яратилмай туриб киришилмаганини қайд этди. Шу ўринда Президент ташқи иқтисодий фаолиятни янада эркинлаштириш, қимматбаҳо қоғозлар бозорини такомиллаштириш, хорижий сармоялар бўйича агентлик барпо этиш ҳақидаги апрел, август ойларида қабул қилинган муҳим меъёрий ҳужжатларни мисол қилиб келтирди. Бу жараён малакатимизда ҳурфикрлик тараққий этиш билан баробар кечмоқда. Хусусан, шу йилнинг августида «Миллий тикланиш» демократик партияси ҳамда «Халқ бирлиги» ҳаракати рўйхатга олинди.

Социал-ижтимоий соҳада амалга оширилган ишлар ҳам ибратлидир. Республикамизда Тошкент авиация институти, Навоий тоғ институти, Давлат ва ижтимоий қурилиш академияси, Марказий Осиё тадқиқотлари халқаро институти ташкил этилиши шулар жумласидандир.

Ислом Каримов республика ҳукумати фуқаролар саломатлигини сақлашни инсоннинг энг асосий ҳуқуқларидан бирини ҳимоя қилиш деб қарашини таъкидлар экан, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти бош директори Накажима Хироши бундай ёндашувга юксак баҳо берганлигини айтди. Сўнгра Ўзбекистон раҳбари сўнгги ойларда мамлакатимизга расмий ташриф буюрган Украина Президенти Л. Кучма, Индонезия Президенти Сухарто, Германия Федерал Президенти Р. Ҳерцог, Покистон Бош вазири Б. Бхутто, Туркия Бош вазири Т. Чиллер, Россия Федерацияси Ҳукумати Раиси В. Черномирдин, Словакия Бош вазири ўринбосари Козликнинг сафари якунлари, шунингдек, Ўзбекистон раҳбариятининг Молдова, Латвия ва Литва Республикаларига давлат ташрифи натижалари хусусида маълумот берди.

Ислом Каримов Ўзбекистон билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатлар муттасил ривожланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди. У АҚШ армияси ўқув-машқ марказида тинчликни таъминлаш мақсадида ўтган «Кооператив наггет-95» биргаликдаги машқларида Ўзбекистон вакиллари иштирокини совуқ уруш тугаганидан сўнг ҳақиқий кескин ўзгаришлар содир бўлаётганининг тимсоли деб баҳолади.

Ўзбекистоннинг турли халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлиги ҳам тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Шу йилнинг июль ойидан бошлаб, мамлакатимиз пойтахтида ЕХҲТнинг минтақавий бюроси фаолият бошлади. Шу кунларда мамлакатимизда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 50 йиллигига қизғин тайёргарлик бормоқда. Ислом Каримов халқаро ташкилотлар билан Ўзбекистон ўртасидаги алоқалар бундан буён ҳам тараққий эта боришига ишонч билдириб, мамлакатимиз келгусида ҳам ташкилотлар ишида фаол иштирок этишини таъкидлади. Жорий йилнинг сентябрь ойида Тошкентда Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишлаб ўтказиладиган семинар муҳим аҳамиятга эгадир. Президент бу семинар Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти томонидан қўллаб-қувватланаётганини, айни пайтда БМТ Хавфсизлик кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ҳам бу семинарда иштирок этиш истагини билдираётганини маълум қилди.

— Семинарни ўтказишдан асосий мақсад айримларга мажбурият юкловчи ҳужжатлар қабул қилиш эмас, балки минтақадаги ва Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорлик ҳукм суришидан манфаатдор бўлган бошқа мамлакатлар вакилларининг бу эзгу мақсадга қандай эришиш борасидаги қимматли фикр-мулоҳазаларини билишдан иборат, деди юртбошимиз.

Ўзбекистон раҳбари МДҲга аъзо мамлакатлар ўртасидаги алоқаларга ҳам тўхталиб ўтди. Бу ўринда Президент Ҳамдўстлик давлатларида икки томонлама интеграциялашувнинг кучайиши ва воситаларнинг минтақалашуви жараёни кузатилаётганини қайд этди. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон ўртасида Марказий Осиё иқтисодий иттифоқининг тузилиши ушбу мамлакатларнинг савдо соҳасидаги алоқаларнинг мустаҳкамланишига, сармоялар, ишчи кучларининг эркин кўчишига қулай имкониятлар яратди.

Сўнгги пайтларда Тожикистондаги мухолиф кучлар ўзаро музокаралар столига ўтирдилар. Тожикистон ҳукумати билан мухолиф кучлар ўртасида мамлакатда тинчлик ва ўзаро тотув яшаш борасида мулоқотлар бўлиб ўтаётгани қўллаб-қувватлашга лойиқдир. Президент бу музокараларда Ўзбекистон томонидан мухолиф кучлар раҳбарияти билан учрашув чоғида шу йил 3 апрелда таклиф қилинган Тожикистон халқлари конгрессини чақириш ҳақидаги таклиф қабул қилинганидан мамнуният изҳор этди. Бу анжуманнинг тинчлик ва барқарорликка эришиш борасида барча сиёсий партиялар, жамиятдаги соғлом кучлар учун муҳим минбар бўлишига ишонч билдирди.

Маълумки, Афғонистон ҳануз ер юзининг алангали нуқталаридан бири бўлиб турибди. Ислом Каримов Ўзбекистоннинг бу мамлакатда тезроқ тинчлик ва барқарорлик ўрнатилишидан ва унинг ҳудудий бутунлиги сақланишидан манфаатдор эканини алоҳида қайд этар экан, республикамиз БМТ Хавфсизлик Кенгашининг Афғонистонга қурол-яроғ сотишни тақиқлаш ҳақида қарор қабул қилиши мақсадга мувофиқ деб ҳисоблашини яна бир карра таъкидлади.

Байрам арафасида мамлакатимиз улкан қурилиш майдонига, турфа йирик халқаро тадбирлар ўтказиладиган масканга айланган. Жумладан, Нукус ва Урганчда БМТ ва ЕХҲТ уюштираётган Орол ва экология муаммоларига бағишланган семинарлар ғоят муҳимдир. Ўзбекистон Президенти август ойи охири-сентябрь бошларидан мамлакатимизда ўтказиладиган тадбирлар орасида биринчи Марказий Осиё ўйинлари ҳам муҳим ўрин тутишини айтди. Шуниси аҳамиятлики, Ўзбекистон Республикаси ва Халқаро олимпия қўмитаси ушбу йирик спорт анжуманининг ташаббускорлари бўлишди.

Мамлакатимиз раҳбари мустақилликнинг 4 йиллиги арафасида республикамиз олдида турган муҳим вазифаларга эътиборни қаратди. Юртимизда тинчликни ва фуқароларнинг тотувлигини таъминлаш, ўлкамизда хусусий мулкдорлар синфини пайдо қилиш, аҳоли орасида собиқ тузум сарқити сифатида сақланиб келаётган боқимандаликни бартараф этиш ва ниҳоят, истиқлолнинг ҳақиқий моҳиятини англашга эришиш ана шундай муҳим вазифалардандир.

Маълумки, собиқ иттифоқда раҳбарликнинг қуйи бўғинидан энг юқори бўғинигача тўрачилик ва бюрократия авж олган эди. Айни пайтда жиноятчилик, жумладан, ўз мансабини суиистеъмол қилиш каби иллатлар авж олганини биламиз. Истиқлолга эришган мамлакатларда кескин ислоҳотлар ўтказилаётганига қарамай, улардан ҳамон тўла фориғ бўлингани йўқ. Ўзбекистон раҳбари журналистларнинг шу мавзудаги саволига жавоб бера туриб, у ёки бу мамлакатда давлат монополияси сақланиб қолар экан, бу иллатлардан қутилиш мушкуллигини айтди. Хусусий мулкчиликни кенгайтириш, қонун асосларини мустаҳкамлаб, назоратни кучайтириш, янгича фикрлайдиган авлодни тарбиялаб вояга етказиш натижасидагина юқорида келтирилган иллатлардан тугал халос бўлиш мумкин. Бизда бу борада жуда катта ишлар амалга оширилаяпти. Унинг натижаларини республикамиз аҳолисигина эмас, хорижда ҳам эътироф этишмоқда.

Ўзбекистон Президенти брифинг якунида журналистларнинг бошқа кўплаб саволларига ҳам жавоб қайтарди.

Брифингда Ўзбекистон ташқи ишлар вазири А. Комилов, Президентнинг Матбуот котиби М. М. Дўст иштирок этди.

(ЎзА).

БЕКОБОД ШАҲРИ МЕҲНАТКАШЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Сизларни Бекодоб шаҳри барпо этилганининг 50 йиллиги билан самимий муборакбод этаман.

Сизларнинг фидокорона меҳнатингиз туфайли Бекобод шаҳри Ўзбекистоннинг энг йирик саноат марказларидан бирига айланди. Бекобод металлурглари ва қурувчиларининг шуҳрати нафақат мамлакатимизда, балки хорижда ҳам кенг ёйилди.

Бекобод — дўстлик шаҳри. Унда ўнлаб миллат ва элат вакиллари бир оила фарзандларидек яшаб меҳнат қилмоқдалар, ўзаро ҳамжиҳатлик, тотувлик, биродарлик туйғуларини мустаҳкамлашда бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Шаҳарда иқтисодий ислоҳотларнинг изчил амалга оширилаётгани, кўплаб замонавий ихчам корхоналар ташкил этилаётгани, маданият, маърифат ва бошқа соҳаларда янгича муносабатлар қарор топаётгани барчамизни мамнун этмоқда.

Ўзбекистоннинг моддий ва маънавий юксалишида Бекобод аҳлининг муносиб ҳиссаси борлигини алоҳида мамнуният билан эътироф этишни истардим.

Азиз дўстлар, қадрдон шаҳрингизнинг ярим асрлик тўйи билан яна бир бор қизғин табриклайман. Барчангизга сиҳат-саломатлик, хонадонгизга файз-барака, эзгу ишларингизда янгидан-янги зафарлар тилайман.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ БЕКОБОД ШАҲРИ МЕҲНАТКАШЛАРИДАН АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Барча миллатлар ҳамда элатларнинг вакиллари ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш ишида эришган катта ютуқлари, халқ хўжалиги тармоқларидаги кўп йиллик ҳалол хизматлари ҳамда ижтимоий ҳаётда фаол иштирок этаётганликлари учун қуйидагилар мукофотлансин:

«ДЎСТЛИК» ОРДЕНИ БИЛАН

ЮСУПОВ Мухторжон — Ўзбекистон металлургия комбинати акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси электр пўлат эритиш цехи пўлатни узлуксиз қуйиш қурилмаси оператори

«ШУҲРАТ» МЕДАЛИ БИЛАН

ОСТОНҚУЛОВ Султон Исломович — «Бекободцемент» акционерлик жамияти цемент туйиш цехи бошлиғи

ШАРОПОВ Негмурод — «Сув-оқава» ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳайдовчиси

ҚУЙИДАГИЛАРГА ФАХРИЙ УНВОНЛАР БЕРИЛСИН:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ»

АРЕНКИН Евгений Иванович — Ўзбекистон металлургия комбинати акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош муҳандиси — бош директор ўринбосари

АШРАПОВ Хаит — Бекобод цемент комбинати акционерлик жамиятининг цех бошлиғи

РАСУЛОВ Аҳмаджон — Ўзбекистон металлургия комбинати акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси электр пўлат эритиш цехининг пўлат эритувчиси

САМАТОВ Абдуманнон — «Металлист» акционерлик жамиятининг раиси

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚУРУВЧИ»

БАЙРАКОВ Сергей Дмитриевич — «Ўзметаллургқурилиш» трести 1-қурилиш-монтаж участкасининг бригада бошлиғи

ҚАЮМОВ Халил — Тошкент вилояти тузатиш-қурилиш трести 43-таъмирлаш-қурилиш участкасининг ғишт терувчиси

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМИ»

ЦОЙ Валентин Иванович — шаҳар марказий касалхонаси жарроҳлик бўлимининг мудири

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ХОДИМИ»

БОБОЕВА Қиммат — шаҳардаги 16-мактаб директори

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

АБДУҒАНИЕВ Илашбой — норуда материаллар ишлаб чиқариш акционерлик жамиятининг тепловоз машинисти

ЗОКИРОВА Раъно Бурхоновна — Бекобод ҳудудий тиббий бирлашмаси бош шифокорининг ўринбосари

КАЗАЕВ Михаил Васильевич — қурилиш материаллари ва конструкциялари заводининг директори

КУЧКИН Анатолий Васильевич — Ўзбекистон металлургия комбинати акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси навли прокат 1-цехининг вальцовкачиси

МАМАЖОНОВ Обиджон — «Бекободцемремонт» заводи механика йиғув цехининг бошлиғи

ОЧИЛОВА Икборхон — Ўзбекистон металлургия комбинати акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси қуюв участкасининг ишчиси

ПАРДАЕВ Акрам Собирович — «Бекободцемент» акционерлик жамияти хомашё цехи чилангарлар бригадасининг бошлиғи

РАЙИМЖОНОВ Ҳошимжон — шаҳардаги 9-ўрта мактаб директори

СЕИТБЕКИРОВА Шефика Жемиловна — «Умида» акционерлик жамиятининг раиси

СТЕПАНОВ Михаил Сергеевич — шаҳар автомобиль-темир йўл транспорти корхонасининг ҳайдовчиси

ҲОЛИҚНАЗАРОВ Абдуназар — шаҳар коммунал хўжалигидан фойдаланиш бошқармаси санитария-тозалаш бўлимининг юк ташувчиси

ХУСАИНОВ Обиджон — темир-бетон буюмлари ва қурилиш материаллари комбинатининг арматурачиси

ЦОЙ Федор Викторович — «Ўзирстройконструкция» бирлашмасига қарашли 15-механизациялашган кўчма колонна бошлиғи

ШАРИПОВ Карвон — «Сарбон» акционерлик жамиятининг ҳайдовчиси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 25 август.

• Республика Вазирлар Маҳкамасида

ҚИШГА ПУХТА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРАЙЛИК

25 август куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов раислигида Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда республика халқ хўжалигини 1995-1996 йиллар кузқиш даврида ишлашга тайёрлаш масаласи кўриб чиқилди.

Мажлисда вазирликлар ва давлат қўмиталарининг, идоралар, корпорациялар, концернлар, уюшмалар ва бирлашмаларнинг, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимликларининг раҳбарлари иштирок этди.

Кузги-қишки мавсумга тайёргарлик тўғрисида маъруза қилган Бош вазир ўринбосари Қ. Ҳаққулов бу иш айниқса Андижон, Бухоро, Жиззах, Навоий, Сурхондарё, Тошкент ва Фарғона вилоятларида жуда қониқарсиз бораётгани, шунингдек, Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги, «Кўмир» акционерлик жамияти, Коммунал хизмат вазирлиги бўлинмаларида қишга тайёргарлик тадбирларини бажаришдаги қолоқлик ҳақида гапирди. Маърузачи иншоотларни кузги-қишки мавсумга тайёрлашни пайсалга солаётган раҳбарларни қаттиқ танқид қилиб, бундай аҳвол сабабларини кўрсатиб берди.

Мажлисда аҳволни ўнглаб олиш ҳамда ёқилғи ва ёнилғини ғамлаб қўйишнинг аниқ муддатлари белгиланди. Барча объектларни газ, электр қуввати, сув сарфини ҳисобга оладиган асбоблар билан жиҳозлаш, ёнилғи-энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш, уларнинг исроф бўлиши ва ортиқча сарфланишига олиб келаётган нуқсонларни тугатиш юзасидан шошилинч чоралар кўриш, қиш пайтида лимит интизомига қатъий риоя этилишини таъминлаш зарурлиги уқтирилди.

Вазирликлар, идоралар, ҳокимликлар ва бошқа муассасалар раҳбарларига асосий технология ускуналарини, шу жумладан, Янги Ангрен, Ангрен ва Сирдарё ГРЭСларида энергоблокларни, Тошкент шаҳридаги иссиқлик марказларида қозонхоналарни обдон таъмирлашни сентябрь ойида тугаллаш юзасидан топшириқлар берилди, энергетика иншоотларини зарур моддий-техника ресурслари, эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш, янги қозонхоналарни ишга тушириш, иссиқлик, сув қувурлари ва канализация тармоқларини, газ қувурларини, транспорт тизимларини қишга тайёрлаш чораларини кўриш топширилди. Мажлисда «Ангрен» конидаги ишларни пул, моддий-техника ресурслари билан таъминлаш, коннинг устини очиш, куз-қиш даврида тўхтовсиз кўмир қазиб олишни таъминлаш, мавжуд мазут омборларини тўлдириш масалалари кўриб чиқилди. Қозонхоналар, иссиқлик тармоқлари ва бошқа тармоқларни таъмирлашдаги қолоқликни тугатиш учун қўшимча чораларни кўриш тавсия этилди.

Шунингдек, электр станциялари ва саноат корхоналарини совуқ кучайган кунларда табиий газда ишлашдан бошқа турдаги ёнилғи билан ишлашга ўтказиш, ер ости омборларига табиий газ ғамлаб қўйиш, Шўртан нефт-газ конденсати конида суюлтирилган газ олинадиган дастлабки блокни ишга тушириш, автотранспорт ва темир йўл транспорти кўнгилдагидек ишлашини таъминлаш масалалари кўриб чиқилди.

Мажлисда Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари Б. Ҳамидов сўзга чиқди.

Бош вазир А. Муталов мажлисга якун ясаб, жойлардаги ҳокимият органлари, вазирликлар, идоралар, барча муассасалар раҳбарлари олдига объектларни куз-қиш даврига тайёрлашдаги қолоқликни тугатиш, уй-жой фонди ва ижтимоий-маданий муассасаларни сув ва газ сарфини ҳисобга оладиган асбоблар билан жиҳозлаш чораларини кўриш вазифасини қўйди.

Мажлисда Бош вазир ўринбосарлари Д. Ғуломова, С. Саидқосимов, Ў. Султонов, М. Усмонов, В. Чжен, Ў. Исмоилов иштирок этишди.

(ЎзА).

ЯНГИ МЕҲМОНХОНА ИШГА ТУШДИ

Ватанимиз мустақиллигининг тўрт йиллиги арафасида Тошкент ҳуснига ҳусн қўшадиган яна бир бино билан бойиди — шаҳар марказида Ҳиндистоннинг «Тата проджектс лимитед» қурилиш фирмаси мутахассислари ўзига хос лойиҳа асосида қурган сайёҳлик меҳмонхонаси фойдаланишга топширилди.

25 август куни меҳмонхонанинг очилишига бағишланган тантанали маросим бўлди. Уни «Ўзбектуризм» миллий компанияси раиси Б. Ҳусанбоев очди.

Маросимда сўзга чиққан республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков мазкур ҳашаматли ва кўркам бинонинг кутлуғ байрам арафасида ишга тушгани янада қувончли эканини таъкидлади. Ушбу муҳташам иншоот Ўзбекистон ҳамда Ҳиндистон халқлари ўртасидаги абадий дўстликнинг тимсоли бўлиб қолажагини қайд этди.

Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков тасмани қирққач, йиғилганлар янги иншоот билан танишдилар. «Ўзбектуризм» миллий компаниясига қарашли 600 ўринга мўлжалланган мазкур янги меҳмонхона меъморий обидаларга бой мамлакатимизда сайёҳликдек сердаромад соҳа ривожига катта ҳисса қўшиши шубҳасиз. Иншоот таркибида «Бомбей» ва «Гулзор» ресторанлари, «Олтин товус» ҳамда «Кўҳинур» барлари, «Ёзги боғ», «Қишки боғ» қаҳвахоналари мавжуд. Меҳмонлар учун спорт билан шуғулланишга мўлжалланган хоналар, очиқ сузиш ҳавзаси ва бошқа қулайликлар яратилган.

Тантанали маросимда Президентнинг давлат маслаҳатчиси — назорат инспекцияси раҳбари С. Мирсафоев, Бош вазир ўринбосари С. Саидқосимов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов, хорижий мамлакатлар элчихоналари ҳамда ваколатхоналари вакиллари иштирок этди.

(ЎзА).

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ УЧИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг учинчи сессияси 1995 йил 30 август куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 29 август куни соат 9 дан соат 18 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинади.

ЎЗБЕКИСТОН ФУТБОЛ ФЕДЕРАЦИЯСИДА

24 август куни республика футбол федерацияси ижроқўмининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда 15 август куни Бухорода ўтказилган «Нурафшон» ва «Янгиер» жамоалари ўртасидаги учрашув чоғида содир бўлган тартибузарликлар масаласи (бу ҳақда «Правда Востока» газетасининг 24 август сонида ёзилган) муҳокама қилинди.

Учрашув инспектори, республика футбол федерацияси бош котиби ва ҳакамлар коллегияси раисининг шу масала юзасидан ахборотлари тингланди.

Атрофлича муҳокама ва мунозаралардан сўнг республика футбол федерацияси ижроқўми «Нурафшон» жамоаси футболчиси Фоминни ва Бухоро шаҳридаги «Спартак» стадионини мавсум охиригача чемпионатдан четлатиш ҳақида қарор қабул қилди. Шунингдек, «Нурафшон» клуби катта мураббийси М. Билолов вазифасидан бўшатилди. Ўзбекистон Республикаси Давлат спорт қўмитасига Бухоро вилояти ва шаҳар спорт қўмиталари раисларини ишдан бўшатиш вазифаси юкланди. «Спартак» стадиони директори ишдан бўшатилди. «Нурафшон» клуби эса мавсум охиригача чемпионатдан четлатилди. Ушбу учрашувга инспекторлик қилган В. Қаҳҳоров футбол учрашувларига инспекторлик қилишдан маҳрум этилди. Ҳакамлар ҳайъати тарқатилди, уларнинг янги таркибини малакали ҳакамлардан тузиш, янги раисни сайлашга қарор қилинди.

Ўзбекистон футбол федерацияси бош котиби С. Эшмуҳаммедов ўз вазифасидан озод этилди.

Стадиондаги тартиббузарликларнинг қатнашчиси бўлган саккиз нафар киши устидан жиноий иш қўзғатилди.

Республика футбол федерацияси бундай қатъий қарорга ўз-ўзидан келгани йўқ. Жаҳон футбол тажрибасида ҳам стадиондаги тартиббузарликлар, чемпионат низомининг бузилиши каби нуқсонларнинг олдини олиш мақсадида шундай қарорлар қабул қилинганлигини мухлислар яхши хотирлашади. Жумладан, ўтган йили Германия бундеслигасида қатнашаётган бир йўла учта жамоа банкротга учраганлиги учун чемпионатдан четлатилган эди. Бухоронинг «Нурафшон» жамоаси ҳам шу пайтгача федерация хазинасига взноз пулларини тўламаган. Уч ойдан буён жамоа ўйинчиларига маош берилмаган. Бунинг устига клубнинг ўқув-машғулотлар ўтказиш базаси талабга жавоб бермайди. Ўзбекистон футбол чемпионати Низомига мурожаат қиладиган бўлсак, бундай жамоа чемпионатдан четлаштилиши кераклиги кўрсатилган.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, республика футбол федерациясининг қарори ўз вақтида қабул қилинди. Буюк Британия, Италия, Германия каби футбол ривожланган мамлакатларда стадиондаги тартиббузарликларга қарши қаттиқ кураш олиб борилаётган бир пайтда бизда ҳам шундай қарор қабул қилиниши футболсеварларни хурсанд қилади. Уйлаймизки, бу қарор ўз навбатида бошқа жамоалар, футболчилар, стадионлар маъмурияти, футбол мутасаддилари ва стадионларга ташриф буюраётган мухлислар учун сабоқ бўлади.

Ўз мухбиримиз.

• Республикамиз мустақиллигининг 4 йиллиги олдидан

СУРХОНДАРЁ: АЛПОМИШЛАР ЧИҚҚАН БУ ЮРТДАН!

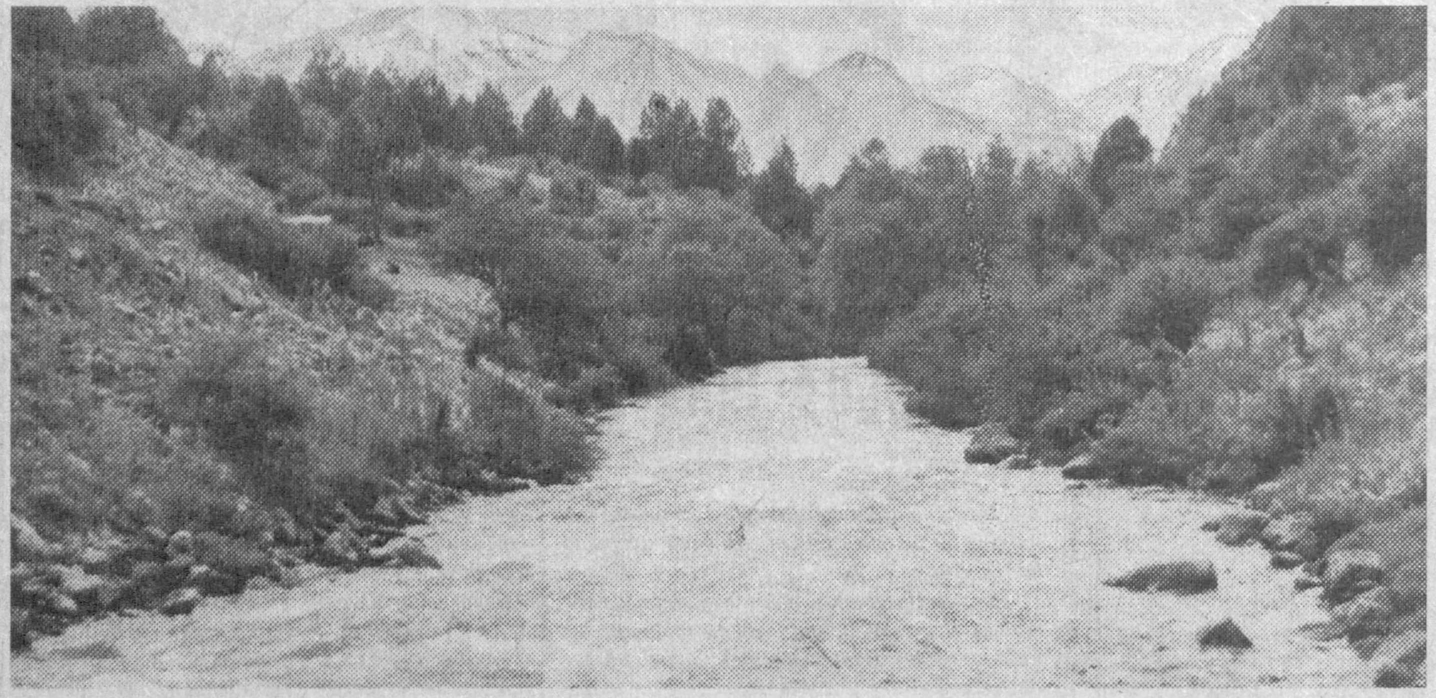

Сурхондарё вилояти республикамизнинг жанубида жойлашган. Майдони 20,8 минг кв. км. Аҳолиси 1 миллион 450 мингдан зиёд. Термиз шаҳри вилоятнинг маъмурий, иқтисодий ва маданий марказидир. Шаҳар дарё порти ҳисобланади. Саноатнинг етакчи тармоқлари: пахта тозалаш, пахтани қайта ишлаш. Қишлоқ хўжалигининг асосий тармоқлари: пахтачилик, боғдорчилик, токчилик, лимончилик, пиллачилик. Вилоятда чорвачилик гўшт-сутга ихтисослашган хўжаликлар бор.

КАТТА ХИРМОНДА БИЗНИНГ ҲАМ УЛУШИМИЗ БОР

***Жўра НОРАЛИЕВ,* вилоят ҳокими, Республика Олий Мажлиси депутати:**

— Одамзод бино бўлгандан бери фаровон, тинч, тўкин истиқомат қилишнинг ташвиши билан яшайди. Урушлар, нотинчликлар эса мўътадиллашган ижтимоий-иқтисодий жараёнларни издан чиқариб юборади.

Айниқса, биз, сурхондарёликлар тинчлик билан нотинчлик ўртасидаги тафовутни кўзимиз билан кўриб, қулоғимиз билан эшитиб турибмиз: бу ёғи Афғонистон,у ёғи Тожикистон... Ана шу оралиқда истиқомат қилаётган одам тинчликнинг баҳосини бехато айтиб бера олади.

Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида умумхалқ Референдуми якунларини муҳокама қилдик. Нега ҳамма бир овоздан Президентимиз ваколатини узайтириш учун овоз берди? Чунки Ислом Каримов сиёсати тинчлик, барқарорлик сиёсатидир. Тинчлик ва осойишталик бор жойда эса тараққиёт бўлади. Халқ буни билиб турибди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар Президентимиз сиёсатининг таркибий қисмидир. Бу борада бирон-бир андозадан нусха кўчирилмаганлиги жаҳон сиёсатдонлари томонидан ижобий баҳоланмоқда. Ўзбекистон ўзига хос бўлган йўлдан кетаётир.

Маълумки, республика ҳукуматининг 1989 йил 15 августдаги махсус қарорига биноан, аҳолига томорқа ва уй-жой қуриш учун 300 минг гектар ер ажратилган эди. Кейинги йилларда қийинчиликлар Ўзбекистонда енгил ва асоратсиз кечаётганлиги ўша қутлуғ қадамнинг шарофатидан, деб билмоқ керак. Президентимизнинг 1991 йил 30 ноябрдаги «Деҳқон (фермер) хўжаликларини ривожлантириш ва тадбиркорликни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармони эса кучини, ғайратини қаерга сарфлашни билмай юрган юз минглаб тадбиркор ва ишбилармонларга қанот бўлди.

Шундай қилиб, республикамизда мулкчиликнинг шакли тубдан ўзгара бошлади. Сурхондарёда ҳам қисқа пайт ичида давлат хўжаликларининг ҳаммаси жамоа хўжаликларига айлантирилди. Бу орада барча туманларда чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган ҳиссадорлик жамиятлари пайдо бўлди. Бундан икки-уч йил илгари деҳқонларимиз ва чорвадорларимизнинг хусусийлаштириш сари уринишлари сустроқ эди, чунки бизда янгича шароитда ишлашга кўникма ҳам, тажриба ҳам йўқ эди. Юрилмаган йўл эса, негадир, одамнинг кўзига нотаниш бўлиб кўринаверади.

Ҳозир вилоятда 1083 та деҳқон (фермер) хўжалиги фаолият кўрсатмоқда. Агар уларнинг сони бир йилда тўрт юзтага кўпайганлиги ҳисобга олинса, Сурхондарёда бу ҳаракат яхши суръатлар билан ривожланаётганлиги аён бўлади. Биз, айниқса, шўрчилик, музработлик ва шерободлик фермерларнинг фаолиятидан жуда мамнунмиз. Чунки улар дадиллик билан мулкчиликнинг шаклини ўзгартириб, ўзларини янгича иқтисодий шароитларга мосламоқдалар. Аммо Денов туманида бир йил мобайнида фермерлар... биттага камайди ва олтмиш учта бўлиб қолди. Ҳозир фермерлар ихтиёридаги ер йигирма бир минг гектардан ошди.

Вилоятимиз раҳбарлари Осиё, Европа, Америка қитъалари фермерларининг иш тажрибалари билан танишяпти. Хориждаги самарали тажрибаларни ўзлаштириш бўйича бир тафсилотни айтиб бермоқчиман. Шерободда бироз майдонга ғаллага сабзи уруғи қўшиб экилган эди. Куздаёқ суғорилиб, озиқлантирилган ғалла бўлиқ бўлди. Вақти-соати келгандан сўнг сабзи уруғи ҳам униб чиқди: икки экин бир-бирига аралашиб ўсаверди. Экилгандан бери сабзини ўташ, озиқлантириш, суғориш ҳеч кимнинг хаёлига келгани йўқ, чунки у ғаллага шерик бўлиб ўсди.

Яқинда ўша майдондаги ғалла комбайн билан ўриб олинди ва изидан дарров сув қўйиб юборилди. Биз кўрдикки, сабзи чинчилокдай бўлиб қолган экан. Худди бошқа жойлардагидек, ёз ойлари Сурхондарёда ҳам сабзи тақчил, демакки, қиммат бўлади. Негаки, баҳорда экилган сабзи ерни йил бўйи банд қилади, айниқса, ҳозирги шароитда ҳар қарич ерни ҳеч кимнинг кўзи қиймайди. Шерободликлар эса бир гектар ердан ҳам ўттиз центнердан ошириб ғалла олдилар, ҳам сабзи.

Бу тажриба қаёқдан чиқди? Туман ҳокими, республика Олий Мажлисининг депутати Хушбоқ Пайғамов Хитойга борганида ана шундай тажрибани деҳқоннинг даласида кузатган экан. Шерободда синаб кўрилди. Натижа — аъло! Бир қарашда кичкинадай бўлиб кўринган бу тажрибанинг иқтисодий самараларини ўйлаб кўрадиган бўлсангиз, шошиб қоласиз.

Олдиндан бўлса ҳам айтиб қўяйин: Хушбоқ Пайғамов бу йил ғаллага... картошка қўшиб экмоқчи! Энг муҳими — бу тажриба жуда қисқа муддат ичида бутун Сурхондарёга оммалашиб кетади. Ваҳоланки, Сурхондарёнинг иқлими, тупроғи шундайки, тадбиркор бўлсангиз, бир йилда бемалол уч марта ҳосил олишингиз мумкин. Масалан, бултур шимолий туманлардаги айрим хўжаликларда эртаги карамнинг ўрнига эртапишар пахта экиб, ундан ҳам ўттиз центнердан ҳосил олинди. Бу йил ҳам биз эртаги сабзавот ва арпадан бўшаган майдонларга «Юлдуз» деган эртапишар пахта уруғи экдик. Мазкур ерлардан камида йигирма беш центнердан ҳосил олмоқчимиз.

Бу йил бултургига қараганда сув танқис бўлди. Шундоқ бўлса ҳам саксон беш минг гектардаги ғалланинг ўрнига такрорий экин экилди. Арпанинг ўроғи майнинг ўртасида бошлаб юборилганлиги шунга имкон берди. Пахта етиштириш ҳажми бултургидан камайган ҳолда бу йил икки юз тўқсон минг тонна ғалла ишлаб чиқарилиб, шунинг икки юз минг тоннаси давлатга сотилди.

Режали ишнинг баракати бўлади. Шу боис биз барча тадбирларни мутахассислар билан ҳамкорликда, шароитга қараб режалаштириб оламиз. Масалан, Вазирлар Маҳкамасининг «Давлат тасарруфидаги боғларни фуқароларга хусусий мулк қилиб бериш тўғрисида»ги қарорининг ижроси бўйича бу йилнинг дастлабки ойида 137 гектар ерни хусусийлаштиришни режалаштирган эдик. Аммо вазият ва интилишнинг суръати шундай бўлиб қолдики, натижада бир минг ўн бир гектар боғ боғбонларга хусусий мулк қилиб берилди. Бу масалада ҳам шўрчиликлар билан шерободликлар уддабуронлик қилишди — боғларни вақтида: йил бошиданоқ ишончли қўлларга топширишди. Аммо Денов, Қизириқ, Сариосиё туманларида ушбу тадбирнинг ижроси шу даражада пайсалга солинмоқда, баъзан, нима бало, бу туманларнинг раҳбарлари Вазирлар Маҳкамасининг мазкур қароридан бехабармиканлар, деб ўйлаб қоласан киши. Ваҳоланки, йил охирига етмасдан вилоятдаги ҳамма боғлар ёппасига хусусийлаштирилиши керак: истиқболда бундан бошқа йўл йўқ.

Шу билан бирга вилоятда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарорига биноан, кичик ер участкаларини харидорларга кимошди савдоси йўли билан сотиш ҳам давом этмоқда. Биринчи чоракда бир юз еттита ана шундай ер участкаси тўрт миллион икки юз тўрт минг сўмга сотилди. Аммо Қўмқўрғон, Жарқўрғон туманларида ва Термиз шаҳрида бу тадбир узрсиз сабаблар билан пайсалга солинаётганлиги кишини ранжитади.

Вилоят ҳокимлиги олдиндан белгиланган дастур асосида йилнинг ҳар чорагида иккита туман ҳокимининг ҳисоботини эшитади: мавзу-иқтисодий ислоҳот. Яқинда Қизириқ ва Узун туманлари ҳокимлари ҳисоб бердилар. Биз аввал ҳар икки туманга мутахассисларни юбориб, ҳақиқий аҳвол билан танишдик. Йиғилишда улар ахборот беришди. Масалан, Қизириқ туманидаги аҳволни ўрганган вилоят ҳокимининг ўринбосари А. Аҳмедов бошлиқ гуруҳ иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш бўйича бир қатор ютуқлар билан бирга жиддий камчиликлар борлигини айтди. Қизиғи шундаки, ҳисобот учун минбарга чиққан туман ҳокими Раҳмат Шоймимов билдирилган эътирозларни асосли изоҳлаб беролмади. Узун тумани ҳокими Эшдавлат Сафаров иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш йўлидаги ишларини тантанавор оҳангларда айтди. Зотан, вилоят ҳокимлигининг бундай ҳисоботларни тинглашдан мақсади муайян раҳбарларни жазолаш эмас, балки уларнинг фаолиятига амалий ёрдам бериш бўлганлиги учун масаланинг бу томонларига алоҳида эътибор бериб ўтирмадик. Лекин вилоятнинг шимолидаги бу туманда деҳқон (фермер)лар ҳаракатининг ғоят сустлиги... мақтаниш учун асос бўлолмайди.

Гап айланиб туман ҳокимларига келган экан, шўрчиликлар ҳақида алоҳида гапириш лозим бўлади. Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш бўйича вилоят кўргазмали семинар-кенгашини шу йилнинг апрел ойида Шўрчида ўтказган эди. Бу — бекорга эмас эди. Биладиганлар билади — бу туман кўпчиликнинг кўз олдида қиёфасини ўзгартирмоқда: қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришга ихтисослашган ҳудуд... саноатлашмоқда. Уч-тўрт йил ичида ҳокимнинг ташаббуси ва тадбиркор-ишбилармонларнинг ғайрати билан катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилди. Масалан, икки қаватли муҳташам «Нуронийлар чойхонаси» ҳашар йўли билан йигирма кунда қуриб битказилди: фойдаланиш майдони олти юз квадрат метр. Ҳозир бу туманда 145 та деҳқон (фермер) хўжалиги фаолият кўрсатиб турипти. Уларга икки ярим минг гектар ер бериб қўйилган. Мен шўрчиликлар табиатидаги бир фазилатни ҳурмат қиламан: улар доим илгарилашга, олдинги марраларда бўлишга интиладилар.

Гапни аслида муаммолардан бошламоқ керак эди. Чунки одамзоднинг энг катта юмуши — ана шу муаммоларнинг ечими билан шуғулланишдир. Вилоятимизда қўшма корхоналарнинг сони бошқа вилоятлардагига қараганда кам — 37 та. Ҳозир Шерободдаги туз конида америкалик тадбиркорлар, Термиз шаҳрида эса ҳиндистонлик доришунослар меҳнат қилишмоқда ва бу ҳамкорликдан вилоят катта наф кўрмоқда.

Ўзбекистон дея аталмиш катта бир мамлакатда мустақилликнинг тўрт йили давомида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлардан Сурхондарё ҳам четда тургани йўқ: катта хирмонда ўз улушимиз борлигидан мамнунмиз.

ҲАМКОРЛИКСИЗ ҚОЗОН ҲАМ ҚАЙНАМАЙДИ

Бундан икки-уч йил аввал марказлашган таъминотга кўникиб қолган саноат корхоналари оғир шароитни бошидан кечиришади.

Масалан, бир кеча-кундузда саккиз юз тонна чигитни қайта ишлайдиган бизнинг корхонамизни олиб кўрайлик. Бу ерда улкан машиналарга техник қаров сурункали давом этади ва табиийки, ҳаракатдаги ускуналарнинг қайсидир эҳтиёт қисмларини мунтазам равишда алмаштириб туриш керак. Афсуски, улар республикамизда тайёрланмасди: Россиядан, МДҲнинг бошқа республикаларидан келтириларди. Шунда республикамиз раҳбарияти бизнинг аҳволимизни яхши англаб, катта ёрдам кўрсатди. Бултур мол айирбошлаш ҳисобига Россиядан кўплаб миқдорда электродвигателлар, ҳар хил эҳтиёт қисмлар олишга муваффақ бўлдик.

Мулкчиликнинг илгариги шаклида арзон сотишдан ҳам, қиммат сотишдан ҳам корхона учун сезиларли наф бўлмас эди. Мулкчиликнинг нодавлат шакли-ҳиссадорлик шароитида эса фойда ҳам, зиён ҳам — ўртада. Ўзингиз биласиз, бундай шароитда асосий эътибор соф фойдага қаратилади. Ва шунинг учун ҳам ҳозир жамоамизнинг молиявий аҳволи нолийдиган даражада эмас: маошлар муддатида берилиб, ҳатто мукофотлар ҳам кечикмасдан қўлга тегади. Бундан ташқари, доимо ҳисобимизда ўн-ўн беш миллион сўм миқдорида пул туради. Биз бу маблағларни корхона қувватини ошириш, ишчиларнинг меҳнат шароитини яхшилаш учун ишлатмоқдамиз. Чунки корхонада аниқ меҳнат мароми таъминланган. Тўғри, бу йил тез-тез» «танаффус» қиладиган бўлиб қолдик: пахта тозалаш заводларидан чигит ташиб келтириш мароми бузилиб қисқа муддатли узилишлар кузатилди. Ҳозир ҳар ойда икки минг тонна атрофида ёғ ишлаб чиқараяпмиз.

Сир эмас кейинги пайтларда асосий харидорларимиз-савдо ташкилотларининг ҳам молиявий аҳволи хийла ночорлашиб қолди. Илгарилари уларга маҳсулотни насияга ҳам бериб юбораверар эдик. Сўнг пулимизни ундириш учун тужжорларнинг ортидан қувиб юрадиган бўлдик. Хайриятки республика Вазирлар Маҳкамаси бу масалада адолатли ечим-махсус қарорлар қабул қилди. Лекин ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи ўртасидаги воситачи-тужжорлар қачон пул топади-ю, қачон эҳтиёжмандларга сотади, деб ўтирсак...

Ҳозир биз вилоят ҳокимининг фармойиши билан ишлаб чиқарган маҳсулотимизни ўзимиз бевосита истеъмолчиларга етказиб беришни йўлга қўйдик. Айни пайтда вилоятда 57 та дўконимиз ишлаб турибди. Биз сотаётган ёғ йигирма беш фоиз арзон. Чунки чакана савдочилар биздан олган маҳсулотга ўзларининг кунини кечиришга маблағ топиш учун нарх қўядилар, уларнинг бундан бўлак иложи йўқ. Шунинг учун маҳсулот ўз-ўзидан истеъмолчининг қўлига биздагига қараганда қиммат ҳолатда боради. Биз вилоятда бундай дўконларни янада кўпайтирамиз. Чунки маҳсулот етказиб беришнинг мазкур йўли истеъмолчиларга маъқул келмоқда. Қизиғи шундаки, дўконларимизда қандолатчилик махсулотлари ва совун ҳам сотилади. Бу маҳсулотлар ҳам чакана савдодагига қараганда арзон. Негаки, ҳозир қандолатчилик фабрикамизда йигирма бир турдаги ширинликлар тайёрланмоқда. Яқинда фабриканинг иккинчи навбати ишга туширилди ва табиийки, махсулот ишлаб чиқариш ҳажми ортди. Ҳозир бу ерда 150 нафардан зиёд киши меҳнат қилмоқда.

Ҳар ойда ҳозирча 60-80 тонна маҳсулот ишлаб чиқараётган совун заводимиз эса тўла қувват билан ишга тушгани йўқ. Чунки корхонанинг чиқиндиларни тозалаш иншооти қуриб битказилган эмас. Корхона тўла қувват билан ишга тушгандан сўнг биз ойига 500 тоннадан ортиқ хўжалик совуни ишлаб чиқара бошлаймиз. Бу вилоятда кир совунга бўлган эҳтиёжни тўлиқ қаноатлантиради.

Яхна ичимликлар ишлаб чиқарадиган корхона қурилиши эса жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Маълумки, бу корхона учун кўп миқдорда эҳтиёт қисмлар керак. Улар эса Ҳамдўстлик мамлакатларида тайёрланади. Президентимизнинг Ҳамдўстлик ва Болтиқбўйи мамлакатларига қилган ташрифлари биз, саноатчиларнинг димоғини чоғ қилиб, янада ғайрат билан ишлашга руҳлантирмоқда. Чунки биз эришаётган натижалар ўша ташрифлар чоғида йўл қўйилган ҳамкорликнинг меваларидир.

Очилди ҚОДИРОВ,
«Сурхонозиқовқатсаноат» ҳиссадорлик жамиятининг бош директори.

ТАРИХИЙ ОБИДАЛАР

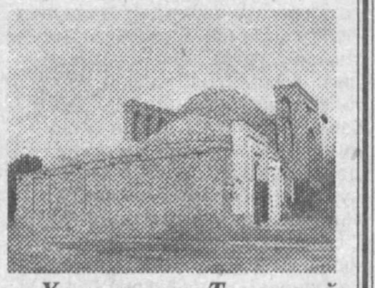

Ҳаким ат-Термизий мақбараси.

Қирққиз қалъаси.

Султон Саодат мажмуоти.

СУРХОННИНГ СЕРВИҚОР ТОҒЛАРИ

ШУКР; КАМ БЎЛГАНИМИЗ ЙЎҚ

Бозор ва бозор муносабатлари ўз-ўзидан пайдо бўладиган жараён эмас. Унинг ўзига хос қонун-қоидалари бор. Шу боис у ҳозир ўз бошидан ўтиш даврини кечираётган ҳар бир жамоа, корхона ҳамда шахс олдига кўпдан-кўп муаммоларни кўндаланг қилиб қўймоқда. Уни ё меҳнат қилиб енгиш керак, ё ... — бошқа йўл йўқ.

— Бозор бизни ишлашга ўргатаяпти. Шу боис биз ўз фаолиятимизнинг асосий йўналишини ўтиш даври қийинчиликларига дош бериш ва уни енгиб ўтишга қаратмоқдамиз, — дейди Денов дон маҳсулотлари қабул қилиш жамоа корхонаси раҳбари Абдусалом Эшматов. — Шукр, меҳнат қилиб кам бўлганимиз йўқ. Корхонамиз ҳозир ҳеч кимдан қарздор эмас. Ишчиларимиз ойлик маошларини ўз вақтида олиб туришибди.

Абдусалом Эшматовнинг ушбу корхонага раҳбарлик қилаётганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин қисқа муддат ичида бу ерда катта ҳажмдаги бунёдкорлик ишлари амалга оширилди: корхонанинг Олтинсой туманидаги филиалида 18-20 минг тонна дон қабул қила оладиган пункт, уч минг тонна дон сиғадиган омбор қурилиб фойдаланишга топширилди. Ушбу корхона олтинсойликлардан жорий йилда 10 минг 100 тонна дон қабул қилди. Олтинсой тумани марказида яна бир янги «Иссиқ нон» цех дўкони қурилиши якунланиш арафасида турибди. Корхона жойлашган Денов шаҳрида эса айни пайтда бир суткада 150 тонна ун ишлаб чиқарадиган завод қуриляпти. Шаҳардаги аҳоли зич жойлашган автобус-таксомотор парки, темир йўл вокзали, туман ва шаҳар касалхоналари ҳудуди ҳамда «Тожикистон» жамоа хўжалигида «Иссиқ нон» цех дўконлари аҳолига мунтазам хизмат кўрсатмоқда. Жорий йилда шаҳарда яна иккита ана шундай цех дўкон қуриш мўлжалланаяпти. Унинг биттаси мустақилликнинг 4 йиллиги арафасида тўла қувват билан ишга туширилади. Бундан ташқари корхона жамоаси аҳолининг макарон маҳсулотига бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида макарон ишлаб чиқарадиган цех қуришга киришди. Яна бир қувонарли томони шундаки, бу йил Олтинсой ва Денов туманлари ғалла топшириш режа ва топшириқларини вилоятда биринчилардан бўлиб бажарди.

— Биз бундай ҳажмдаги бунёдкорлик ишларини бажаришда, асосан, «Сурхондарёдонмаҳсулот» ҳиссадорлик уюшмаси ҳамда «Ўздонмаҳсулот» давлат акционерлик корпорациясининг ёрдамига таяндик, — дейди Абдусалом ака. — Мен уни ва яна мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ўзгариш ва янгиликларни, агар жоиз бўлса, мустақиллигимиз меваси ҳамда самараси, деб атаган бўлардим.

СУРАТДА: янги қурилган нон корхонаси.

Вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси ҳузуридаги санавиация хизмати бўлимининг ташкил этилганига 48 йил тўлди. Тажрибали шифокор Мехли Оққўзиев бошчилик қилаётган мазкур бўлим ходимлари вилоятнинг бориш қийин бўлган энг чекка нуқталарида аҳолига тиббий хизмат кўрсатишаяпти. Бўлимдаги барча шифокорлар тез ва сифатли тиббий ёрдам кўрсатиш малакасига эга. Улар доимо туманлардаги чекка жойларда бўлиб аҳолини тиббий кўрикдан ўтказиб турадилар, кишилар саломатлигини сақлаш хусусида ташвиқот ишларини олиб борадилар.

СУРАТДА: Бойсун тумани марказий шифохонаси бош ҳакими Жўра Назаров ва ҳаким Мехли Оққўзиевлар Бойсун тоғларидаги денгиз сатҳидан 2 минг метр баландда жойлашган Хўжамбоғдон яйловида чорвадорлар билан суҳбатда.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган сурат.

210 НАФАР РАҲБАРДАН 13 КИШИ ҚОЛДИ

Биз вилоятда биринчилардан бўлиб деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмасини ташкил этганмиз. Ваҳоланки, собиқ «Советобод» давлат хўжалиги Сурхондарёдаги энг донгдор жамоалардан бири эди.

Аммо вазият янгича шароитда эскича усул билан ишлаш мумкин эмаслигини исботлади. Шунинг учун Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра давлат хўжалиги жамоа хўжалигига айлантирилди. Бироқ натижа кутилганидек бўлмади. Кейин, тўқсон учинчи йилнинг охирига бориб деҳқон (фермер) хўжаликлари тузишга киришдик. Албатта, бу ишга таниқли ва тажрибали мутахассисларни жалб этдик. 4130 гектар ер деҳқонларга уларнинг имкониятлари ва эҳтиёжларига қараб тақсимланди. Бундан ташқари, техник хизмат кўрсатишга ихтисослаштирилган 27 та кичик корхона тузилди. Асосий воситалар деҳқон (фермер)ларга ижарага берилди. «Тадбиркор» банкида эса 352 та деҳқон хўжалиги ва 27 та кичик корхонанинг ҳисоб рақамлари очилди.

Собиқ давлат хўжалигида... 210 нафар ойликхўр бор эди. Хўжалик юритишнинг янги шакли танлангандан сўнг уларнинг сони 197 нафарга қисқариб кетди. Аммо ҳаммаси ўзларига муносиб вазифа билан таъминланди, яъни улар ҳам мулкдор — ер эгалари бўлишди.

Биз бундай ҳаракат билан нималарга эришдик? Биринчидан, ерга муносабат ўзгарди. Бунинг самараси ўлароқ дастлабки 21 та деҳқон хўжалигида гектар ҳисобига 41 центнердан, 52 та фермер хўжалигида эса 36-40 центнердан пахта йиғиштириб олинди. Иккинчидан, мулкдор сони кўпайиб, 380 нафарга етди.

Уюшмада 13 нафар киши ишлайди. Кенгашнинг эса 17 нафар аъзоси бўлиб, ҳар ойда бир марта йиғилиш ўтказади.

Режалар эса катта. Бу йил 4,6 минг тонна дон, 7,2 минг тонна пахта, 270 тонна сабзавот, 160 тонна полиз маҳсулотлари етиштиришимиз керак.

Ҳозир деҳқон-фермер хўжаликларида ғалла ўрими тугаган бўлсада, ғўза, озуқа экинлари парвариши қизғин давом этмоқда.

Янги шароитда ишлагандан сўнг муаммолар ҳам бўлар экан. Бизнинг назаримизда, солиқ тизимини янада такомиллаштириш керак. Солиқ тўловчи солиқчини изламасин-да, солиқчи ишлаб чиқарувчининг ҳузурига келсин. Чунки, билишимизча, тараққий этган мамлакатларда тартиб шундай. Яна бир мулоҳаза: банк тизими жиддий ислоҳотларга муҳтож. Негаки, ҳаммамизнинг мақсадимиз битта: маҳсулот таннархини арзонлаштирган ҳолда маъмурчиликка эришишдир.

Янгибой ЮСУПОВ,
Музработ туманидаги «Қўнғирот» деҳқон хўжаликлари уюшмаси раиси.

Саҳифани «Халқ сўзи»нинг махсус мухбири Тожиддин РАЗЗОҚ тайёрлади.

САССОН КАКШУРИ ВА УНИНГ КОМАНДАСИ

«Президент кубоги» халқаро теннис турнирида қатнашиш учун жаҳоннинг 20 мамлакатидан профессионал теннисчилар юртимиз пойтахти Тошкентга етиб келди. Иккинчи марта ўтказилаётган бу турнир ўтган йилгига нисбатан янада қизиқарли ўтиши кутилмоқда. Чунки бу йилги қатнашчилар Профессионал теннисчилар рейтинг кўрсаткичлари рўйхатида янада юқорироқ ўринларни эгаллайди. Айни кунларда дунёнинг яна бир қанча мамлакатларида ана шундай йирик халқаро теннис турнирлари ўтказилмоқда. Жумладан, АҚШ да шундай турнирлардан иккитаси ўтказиляпти.

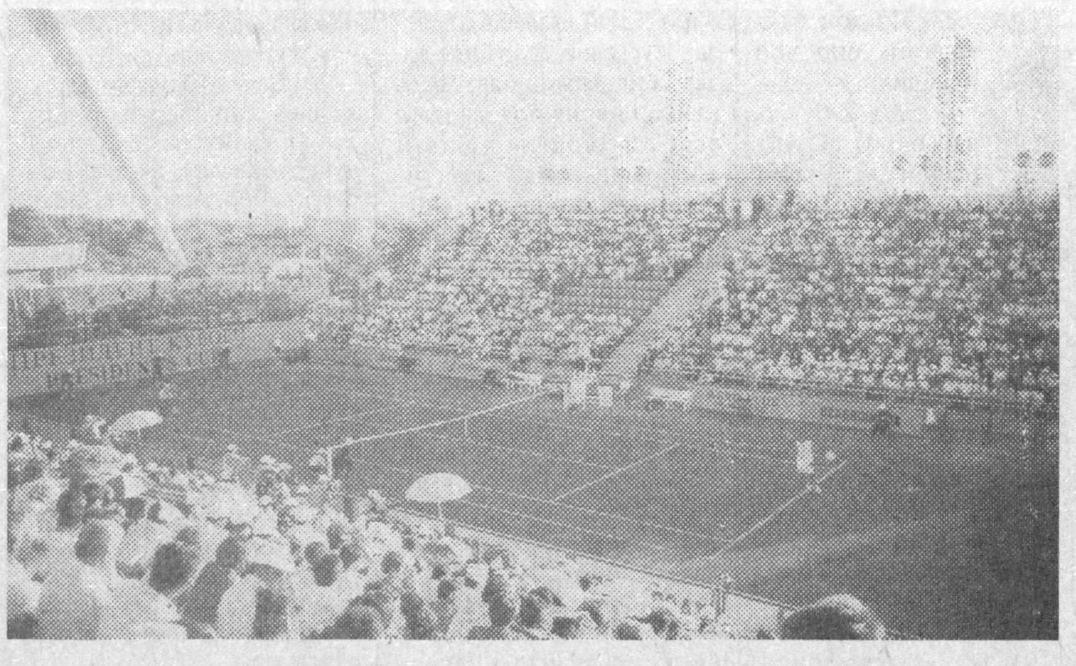

Ер юзидаги профессионал теннисчилар ўртасидаги барча турнирларни ким ва қандай ташкилот бошқариб боради? Бугун биз ана шулардан бири ҳақида, яъни халқаро андозалардаги теннис турнирларини уюштирувчи ташкилот — Швейцариянинг «Интернэшнл турнамент промоушенс ЛТД» («ИТП») фирмаси ва унинг раҳбари Сассон КАКШУРИ ҳақида тўхталиб ўтишни жоиз топдик. Зеро, у «Президент кубоги» турнирининг асосчиларидан биридир.

Эндиликда жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида ишбилармон сифатида ном қозонган Сассон Какшури айни пайтда 53 ёшда. У Эронда туғилган. Иқтисод коллежини тугатган. Йигирма ёшидан ишбилармонлик фаолиятини бошлаган. Дастлаб у ишни Германияда бошлади.

— Бизнинг ота-боболаримиз гиламдўз бўлиб ўтган, — дея ҳикоя қилади С. Какшури. — Мен ҳам уларнинг изидан бордим. Гамбургда қўлда тўқиладиган гилам ишлаб чиқаришни йўлга қўйдим. Ишлар юриша бошлади. Натижада фирма кенгайди. Иш юзасидан тез-тез Москвада бўлишимга тўғри келарди. Деярли ҳар ойда бир марта келиб турдим. 1977 йилда менинг оилам — икки ўғлим, қизим, рафиқам Швейцарияга кўчиб ўтди. Тахминан ўша кезлари теннис билан қизиқишим бошланди. Менга мусобақаларнинг байрамона муҳитда ўтиши хуш ёқди.

Шундай қилиб С. Какшури теннис билан боғлиқ ишбилармонлик фаолиятини бошлади. Халқаро теннис турнирларини уюштириш билан 1989 йилдан шуғулланди. Какшурининг эътироф этишича, унга бу ғояни москвалик бир ўртоғи таклиф қилган.

— Мен «Кремль кубоги» турнирини уюштириш ҳақида Швейцария ишбилармонларига ўз таклифимни айтганимда улар менга қандайдир руҳшуносга мурожаат этишим кераклигини айтишди — дея ҳикоясида давом этди Какшури. — Чунки бундай катта теннис турнирини уюштириш ҳақиқатдан ҳам ўта мушкул иш эди. Негаки у кезлари Москвада халқаро андозалардаги теннис турнирини уюштириш у ёқда турсин, ҳатто... иқтисодий ҳаёт қийинчиликларига учраган москваликлар эртага уларни нима кутаётганлигини билишмас эди. Мен таваккал қилдим. Зеро, бизнес оламида таваккалчилик ва қатъият ҳам керак. Ҳар қалай менинг қарорим самарасиз кетмади. «Кремль кубоги» профессионал теннисчилар ассоциациясининг расмий календарига киритилди ва эндиликда у халқаро майдонда тобора нуфуз қозонмоқда.

Марказий Осиёдаги турнирлар ичида фақат сиздаги турнирлар расмий мақомга эга. Қолганлари эса кўргазмали чиқишлар, ўзига хос шоу, мухлислар эътиборини теннисга жалб этиш аҳамиятига эга.

Шу ўринда бироз чекиниш қилиб Какшурининг фикрлари муштарийларга тўла тушунарли бўлиши учун расмий теннис турнирларини уюштириш тартиб-қоидалари ҳақида озроқ маълумот бериб ўтиш жоиз. Расмий турнир ўтказиш учун клуб ёки мамлакат теннисга мутасадди халқаро ташкилотларга махсус рухсатнома олиш учун ариза бериши керак. Рухсатнома фақат Халқаро теннис федерацияси (ИТФ) ва «Ай-Ти-Пи Тур»нинг (профессионал теннисчилар ассоциацияси) қатъий тартиб-қоидалари ва шартларини бажаргандан сўнг ҳамда теннис турнирини ўтказиш учун мамлакатда халқаро андозадаги шароитлар яратилгачгина берилади. Юқоридаги ташкилотлар, шунингдек, аёл теннисчилар ассоциацияси паноҳида «Дэвис кубоги» ва федерация кубоги учун ҳамда «Катта дубулға», сателлит ва ўсмирлар турнирлари ўтказилади. Бу расмий турнирларни уюштириш учун жуда узоқ вақт тайёргарлик кўриш ва катта маблағ сарфлаш керак бўлади. Бу туризм ва савдога боғланган бутун бошли саноат бизнеси демакдир. Унинг йиллик даромади миллиард АҚШ долларига тенг келади.

— Жаҳон теннис оиласига қўшилишимиз осон бўлмади — дейди Сассон Какшури. — Масалан, мана бир асрки, «Катта дубулға» тарихида ИТФ фақат тўртта мамлакатда фаолият кўрсатаяпти, яъни бундай катта нуфузли мусобақа Австралия, Франция, Англия ва АҚШ да ўтказиляпти, бошқа ҳеч бир мамлакатда бундай «Катта дубулға» мусобақалари йўқ.

— «ИТП» фирмасининг халқаро алоқалари туфайли катта теннис сари эшиклар очиляпти. Бизнинг мамлакатда иккинчи йилдирки «Буюк ипак йўли» сателлит турнирлари ўтказиляпти, «Президент кубоги»нинг рейтинги йил сайин ошмоқда. Бу қандай бошланди?

— 1993 йил бизнесменлар делегацияси билан биринчи марта Тошкентга келдим. Ўшанда Президент Ислом Каримов билан учрашиш шарафига муяссар бўлдим. Суҳбат чоғида мамлакатда халқаро расмий турнирлар уюштириш ғояси туғилди. Унинг иқтисодиёт оламидаги сиёсатини ва ижтимоий-маданий масалалардаги йўлини юқори баҳолайман. Аҳолини соғлом турмуш сари чорлаш, халқ саломатлигини мустаҳкамлаш борасида спортнинг ўрни ҳақида қарашлари, нуқтаи назари жуда кенг ва беқиёсдир. Қолаверса, расмий теннис турнирларида қатнашиш бу ёш мустақил давлатнинг жаҳон ҳамжамиятига қўшилишидир. Бу йилги «Президент Кубоги» мусобақаларида қатнашиш учун 20 мамлакат вакиллари ариза беришди. Сизнинг республикангиз Осиёда теннисни ривожлантириш марказларидан бирига айланмоқда. Бу аллақачон Осиё теннис конфедерацияси томонидан эътироф этилди.

Ҳа, эндиликда Ўзбекистон Какшури эътироф этганидек, Осиё қитъасининг теннис марказларидан бирига айланмоқда. Республикамизнинг деярли ҳамма вилоятларида халқаро талабларга жавоб берадиган теннис кортлари мавжуд ва қурилаяпти. Келаси йилдан бу кортларда профессионал теннисчилар ўртасида йирик мусобақалар ўтказила бошланади. Албатта, бу ишларда Сассон Какшури ва унинг командасининг ташаббускорлиги ҳамда улуши борлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Эндиликда Тошкентда «ИТП» фирмаси раҳбарининг офиси мавжуд. Бу офис республикамизда янгидан уюштириладиган халқаро теннис турнирларининг ташкилотчиси бўлади ва шу ердан туриб бу турнирларни бошқариб боради. Президент кубогининг офислари эса Швейцария, Малайзия, Исроил, АҚШ, Германия ва Россияда жойлашган. «ИТП» фирмаси байналмилалликни ёқлайди ва унинг аъзолари ҳам турли миллат вакилларидир. Жумладан, америкалик Юджин Скотт фирманинг жамоалар ўртасидаги норасмий жаҳон чемпионати — «Дэвис кубоги» бўйича директори ҳисобланади. Сентябрь ойининг ўрталарида унинг бошчилигида Тошкентда «Дэвис кубоги»нинг Ўзбекистон ва Хитой ўртасидаги навбатдаги босқич ўйинлари ўтказилади. «ИТП»нинг яна бир аъзоси Ян Фрумдн (Исроил теннис маркази раҳбари) бизнинг теннисчиларни «Президент кубоги»ва «Дэвис кубоги» учрашувларига тайёргарлик кўришларига раҳбарлик қилди. «ИТП» аъзоси, машҳур теннисчи Александр Метревелени мухлислар Ўзбекистон терма жамоасининг масҳатчиси мураббийси сифатида яхши билишади.

Умуман, «ИТП»нинг 500 аъзоси бор. Улар теннис мутахассислари, ҳакамлар, кумуш нишон соҳиблари, чизиқлар бўйича ҳакамлар, тўп етказиб берувчи дастёрлар, таржимонлар, ошпазлар, қандолатчилар, муолажачилар ва электриклардан иборат.

— Тайёргарлик кўриш ишлари ва расмий турнирларни ўтказишда республика ташкилий қўмиталари катта роль ўйнайди, — дейди С. Какшури. — Давлат қўллаб-қувватловисиз Тошкент, Фарғона, Андижондаги спорт мажмуалари қурилишида ва теннис ривожида сезиларли олға силжишлар бўлмас эди. Айнан шу кортларда келаси йилдан «Челенжер» тоифасидаги турнирлар ўтказила бошланади. Бу «Ай-Ти-Пи Тур» паноҳидаги расмий теннис мусобақаларини уюштириш бўйича сифат жиҳатидан навбатдаги босқичга қадам бўлади.

Расул ЖУМАЕВ,
Темур НИЗАЕВ.

СУРАТДА: Сассон КАКШУРИ.

ҚАЕРДА ПАЙДО БЎЛГАН?

«Теннис» сўзи қандай маънони англатиши хусусида бир нечта тахминлар мавжуд.

Баъзилар бу сўз Мисрдаги қадимги Тиннис шаҳри номи билан боғлиқ дейишса, баъзи олимларнинг фикрича теннис инглизча «tens» — «ўн» (ўрта асрларда ҳозир теннис деб номланувчи ўйинни бира тўла беш кишидан, жами ўн нафар киши ўйнаган) сўзидан олинган. Энг ҳақиқатга яқини эса, теннис французча «tenetz» — «ўйна», «ўйинни бошла» буйруқ маъносидаги сўздан келиб чиққан деган тахминдир. Бу сўз биринчи бор англиялик Гувер томонидан 1399 йилда қўлланган.

Бу ўйин бундан минг йиллар аввал қадимги мисрликлар, византияликлар, юнонлар, форслар, араблар орасида машҳур бўлган. Тўғри, у пайтда теннис ҳозирдагидек кўринишда эмасди.

Замонавий теннис ватани Франция ҳисобланади. Дастлаб уни черковларда роҳиблар ўйнашган. Номи — «ie jeube paume» бўлиб, «кафт ёрдамида бажариладиган машғулот» маъносини берган. Бу номдан кўриниб турибдики, аввалари ўйинчиларда ракеткалар бўлмаган, улар коптокни бевосита кафтлари билан уриб, ўйинга киритишган.

XIV асрга келиб теннис роҳиблар ўйинидан қиролларнинг севимли машғулотига айланди. Теннис Оврўпо мамлакатлари қироллари, шаҳзодаю маликаларининг жон-дили бўлиб қолди. Ҳатто XV асрда Франция ва Англия қироллари теннис билан оддий халқ шуғулланишини махсус фармонлар асосида таъқиқлаб қўйишди.

XV аср бошида биринчи ракеткалар («ракет» сўзи арабчадан олинган бўлиб, «кафт» маъносини билдиради) пайдо бўлди. 1414 йилда француз қироли Дюпон инглизлар подшоси Хенри V га теннис коптокларини тортиқ қилди. Бундай ажойиб совғадан хурсанд бўлган буюк шоир В. Шекспир ўз подшоси номидан шу воқеага бағишланган қасида битди.

Агар 1500 йилда Францияда жами 40 та теннис корти бўлса, 1600 йилга келиб биргина Парижнинг ўзида 1800 та теннис майдонлари мавжуд эди.

Дунёдаги энг нуфузли «Катта дубулға» («Crand Siam») сирасига кирувчи теннис мусобақалари — Уимблдон (Англия) 1877 йилдан, АҚШ очиқ чемпионати 1881 йилдан, Роллан Гаррос (Франция) 1891 йилдан, Австралия очиқ чемпионати 1905 йилдан бери ўтказилиб келинади.

Р. ЭРМУҲАММАД,
тайёрлади.

МАРКАЛАРДА — ТЕННИС ТУРНИРИ

Ўзбекистон Алоқа вазирлиги Тошкентда ўтказиладиган «Президент кубоги» халқаро теннис турнирига бағишлаб почта муомаласига чиқариш учун почта маркаларини бадиий карточкалар ва махсус почта штемпелларини чоп этиш учун тайёрлади.

Маркада теннисчи ва турнир эмблемаси акс этган. Худди шу расм бадиий карточкада ҳам такрорланади.

Марка ва карточкада «Ўзбекистон Республикаси теннис бўйича Президент кубоги мусобақалари» жумласи қайд этилган. Марканинг нархи 10 сўм: марка офсет усулида босилган, унинг ҳажми 42х30 мм. Марка ва бадиий карточка Ўзбекистон Республикаси марказий банки қошидаги ишлаб чиқариш бирлашмаси томонидан чоп этилди.

Марка турли хил рангда. У тошкентлик рассом Ю. Габзалилов томонидан ишланган.

Халқаро теннис турнирига бағишланган бундай маркалар иккинчи марта чиқарилди. Бундан олдин 1994 йилда унинг махсус боғлами чиқарилган эди.

БИРИДА ШОҲОНА, БИРИДА БАҲОНА

Республика ҳукумати мустақилликнинг дастлабки йилларидаиоқ соғлом авлодни тарбиялаш ишига алоҳида эътибор бериб келмоқда. Тўрт йиллик қисқа вақт ичида мазкур соҳани ривожлантириш юзасидан бир қанча ҳукумат миқёсидаги ҳужжатларнинг қабул қилиниши, шунингдек, «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши ҳам ана шу фикримизга далил бўла олади.

У ёки бу спорт турини ривожлантириш учун, аввало, унинг базасини вужудга келтириш керак. Шунинг учун ҳам жойлардаги спорт иншоотлари аҳволи ва улардан қай даражада фойдаланилаётгани билан танишиш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятининг бир қанча шаҳар ва туманларида бўлдик.

Мавжуд иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан, шаҳарларда ва туман марказларида янги спорт иншоотлари қурилаётгани кишини қувонтиради. Бунга Урганч шаҳри ва тумани чегарасида ҳомий ташкилотлар кўмагида қад кўтараётган янги теннис корти, Шовот тумани К. Раҳимов номидаги жамоа хўжалигида ҳашар йўли билан тикланаётган ёпиқ спорт комплекси, Нукус шаҳридаги чала ётган сузиш бассейнини «Амалтек» хусусий фирмаси кимошди савдосида бир миллион сўмга сотиб олиб қураётгани ёки «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компаниясининг Орол бўйи бўлими бошлиғи Тинчлик Темурбоевнинг шахсий ташаббуси билан Нукусдан 120 чақирим наридаги Қўнғирот шаҳрида бунёд бўлган ёзги ва қишки соғломлаштириш маскани, ёпиқ сузиш бассейни, ташландиқ ерда барпо этилаётган истироҳат боғи кабиларни мисол қилиб келтириш мумкин.

Лекин Хоразм вилоятининг Хива, Қўшкўпир, Шовот, Қорақалпоғистон Республикасининг Элликқалъа, Хўжайли, Қўнғирот туманлари марказларидаги биз бориб кўрган стадионлар қаровсиз аҳволга тушиб қолган. Чимлар қуриб, стадион атрофидаги йўлакларни бегона ўтлар босиб кетган. Санаб ўтилган туманлар ҳокимлари стадионларнинг аксарияти ҳашар йўли билан қурилганини ғурурланиб гапиришса-да, уларнинг бугунги аҳволини ўнглаш учун маблағ йўқлигидан шикоят қилишади.

Қишлоқ жойлардаги аҳволни гапирмаса ҳам бўлади. Қорақалпоғистон Республикасининг айрим туманларига қарашли жамоа хўжаликларидаги стадионлардан аҳоли мол боқиш, қишга ғамланган хашакларни қуритиш жойи сифатида фойдаланаётганини бу борадаги ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилгани оқибатидир.

Афсуски, Нукус шаҳридаги айрим спорт иншоотларидаги аҳвол ҳам бундан ортиқмас. 4-болалар ва ўсмирлар спорт мактаби бош тренери Н. Абдуллаеванинг шикоят қилишича, гимнастика залининг темир-бетон конструкцияли томи босиб қолиши хавфи бор. Деразалар синиб, томдан чакки ўтади. Республика командалари шу ерда машғулотлар ўтказади-ю, шароитни ўнглаш тўғрисида ҳеч ким, ҳатто ҳомий бўлмиш «Оролсувқурилиш» трести раҳбарлари ҳам бош қотиришмайди. Элликқалъа тумани марказида 12 минг киши истиқомат қилгани ҳолда 20 минг кишига мўлжалланган футбол стадиони қурилган. Бунинг ажабланарли жойи йўқ. Негаки, биринчидан, у узоқ келажакни мўлжаллаб қурилган бўлса, иккинчидан, Мустақиллик ва Наврўз, ҳосил байрами, халқ сайиллари каби тадбирлар ана шу стадионда ўтказилади. Демак, стадионлар нафақат спорт машғулотлари, қолаверса, маданий тадбирлар ўтказиладиган жойга ҳам айланиб бормоқда. Шундай экан, уларга бўладиган эътиборни икки ҳисса ошириш керак бўлади.

Элликқалъа футбол командаси Қорақалпоғистон биринчилиги карвонбошиларидан бири бўлиб турган бир пайтда стадионнинг чими қуриб, ҳаммаёқ чангиб ётгани, футболчилар эса ана шу чангни ютиб тўп тепаётганини қандай изоҳлаш мумкин?

Боз устига кўпгина залларда спорт анжомлари етишмайди. Бунинг учун мутасаддиларни айблаш қийин. Чунки кўпгина спорт анжомлари четдан келтирилиши, уларни сотиб олиш учун эса маблағ йўқлиги оммавий спортни ривожлантиришга монелик қилаётгани ҳам айни ҳақиқат. Масалан, Қўнғирот шаҳрида жойлашган «Урганчгазтранс»га қарашли спорт комплексида бокс билан шуғулланадиган болалар мушаклари бақувват бўлиши учун болға билан машина шинасини «савалашаётгани» устидан чиқдик.

Спорт ишларини жонлантиришга туман ва шаҳарлардаги қурбли ташкилот ва корхоналарни жалб этиш йўлларини излаш мақсадга мувофиқдир. Айрим шаҳар ва туманларда шундай қилиняпти ҳам. Тилга олинган кўпгина туман ва шаҳар стадионларидаги вазиятни ўнглаш учун эса кўп маблағ ҳам, вақт ҳам керак эмас, ҳаммаси раҳбарнинг тадбиркорлик ва ташаббускорлик билан иш юритишига боғлиқ. Шундагина саломатлик — туман бойлик туманларнинг ҳам бойлигига айланиб, келажаги буюк давлатга муносиб соғлом авлод тарбиялашга етарли замин ҳозирланган бўлади.

Рўзимбой ҲАСАН,
ЎзА мухбири.

• Бекобод шаҳри — 50 ёшда

АСОСИЙ ЎЗГАРИШЛАР МУСТАҚИЛЛИК ДАВРИДА ЮЗ БЕРДИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ йирик индустрия маркази бўлган Бекобод шаҳри бугун байрам либосида. Шаҳарнинг эллик йиллигига бағишлаб ўтказиладиган тантаналарда қатнашиш учун республиканинг турли буржларидан меҳмонлар ташриф буюришган.

Бекободликлар ушбу байрамни қандай ютуқлар билан кутиб олмоқдалар? Шаҳар ҳокимининг биринчи муовини Султонали ИНОЯТОВ бу ҳақда мухбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди.

— БАЙРАМЛАРНИ ёруғ юз билан, кўтаринки руҳда кутиб олиш ўзбек халқининг азалий одати. Аммо бу галги байрам ҳамшаҳарларимиз учун аввалгилардан-да азиз ва тантанавор. Зеро, унинг республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллиги байрами арафасига тўғри келганлиги қўш тантаналарга тайёргарлик кўриш жараёнида бекободликларнинг масъулиятларини икки ҳисса оширган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Бекобод шаҳрининг 50 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида» махсус қарор қабул қилганлиги уларга янада хуш кайфият ва кўтаринки руҳ бахш этди.

Одатда, байраму тантаналарда тарихга бир назар ташланади, ўтган кунларнинг қувончу ташвишлари ёдга олинади. Биз ҳам шу анъанага амал қиладиган бўлсак, гапни 1926 йилдан бошлашга тўғри келади. Ўша йили цемент заводига асос солинган бўлса, 1944 йилда метал заводи ишга туширилиб, биринчи эритма олинди. 1947 йилда эса Фарҳод ГЭСининг биринчи блоки қувват бера бошлади. Шаҳримизнинг шундан кейинги тарихи беш йилликлар давридаги улкан қурилишлар билан чамбарчас боғлиқдир. Чунончи, 1978 йилга келиб, Ўзбекистон металлургия заводида электр қуввати билан пўлат эритиш мажмуи ишга тушди.

Аммо шаҳримиз истиқболини белгилайдиган туб ўзгаришлар, асосан, республикамиз мустақилликка эришганидан сўнг юз бера бошлади. Президентимиз Ислом Каримов жаҳон бозорида рақобатлаша оладиган маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи замонавий корхоналар барпо этиш зарурлигини қайта-қайта таъкидламоқда. «Ўзметаллкомбинат» акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасида ана шундай жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган пўлат прокати ишлаб чиқарилмоқда. Зеро, Бекобод пўлатига «Олтин глобус» халқаро мукофотининг берилгани бежиз эмас.

«Бекободцемент» акционерлик жамиятида ишлаб чиқариш участкалари модернизация қилиниб, янги технологиялар жорий этилгач, ишлаб чиқариш жараёнлари барқарорлашди, маҳсулот сифати кескин яхшиланди.

Шаҳримизда қўш байрам арафасида бир қатор янги савдо, тиббиёт, умумий овқатланиш, маданий-маиший хизмат объектлари фойдаланишга топширилди. Жумладан, янги новвойхонага жаҳонга машҳур «Экмосан» ва «Винклер» фирмаларида тайёрланган энг замонавий ускуналар ўрнатилган.

Яқин кунларда ўзбек-япон тўқимачилик корхонаси қурилиши бошлаб юборилади. «Жайдо ЛТД» япон фирмаси керакли ускуналарни етказиб беради. Шу фирма билан ҳамкорликда тикувчилик цехи қурилгач, жаҳон бозорига чиқариладиган маҳсулотларимиз янада кўпайса ажаб эмас. Бундан ташқари хорижий компаниялар билан ҳамкорликда минтақамизда ягона «Мабек» пўлат қувирлар ишлаб чиқарадиган завод барпо этилади. Кунига 25 тонна нон маҳсулотлари тайёрлаш қувватига эга бўлган корхона қурилиши ҳам жадал давом этмоқда.

Хуллас, 40 га яқин миллат вакиллари тинч-тотувликда яшаётган шаҳримиз меҳнаткашлари Бекободнинг 50 йиллик юбилейи ҳамда Ватанимиз мустақиллигининг тўрт йиллиги байрамини халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида тилга олса арзигулик ана шундай ютуқлар билан кутиб олмоқдалар. Олдимизда эса янада муҳим вазифалар турибди. Мамлакатимизда тинчлик, барқарорлик, миллатлараро ҳамжиҳатлик ҳозиргидек давом этар экан, навбатдаги муаммолар ҳам тезда ечимини топиб, иқтисодий ислоҳотлар муваффақиятли якунланади.

Суҳбатни
«Халқ сўзи» мухбири
А. ЙЎЛДОШЕВ
ёзиб олди.

• Бугуннинг гапи

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИДА ИШЛАШГА ЎРГАНЯПМИЗ

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг биринчи босқичи тугалланиб, иккинчи босқичига ўтилаётган бир даврда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг беш асосий тамойиллардан бири аҳолини кучли ижтимоий ҳимоя қилишдир.

Республикамиз аҳолисини дори-дармонлар билан таъминлаш, турли мулкчилик шаклига асосланган янги дори-дармон таъминоти тизимини шакллантириш ҳам ижтимоий ҳимоянинг бир кўринишидир. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 11 мартидаги 132-сонли қарори билан Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимидаги дорихоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ишлари бошлаб юборилди ҳамда йил охиригача ниҳоясига етказилди. Натижада республикамизда 352 та давлат, 239 та акционерлик, 290 та жамоа ва 1059 та хусусий мулк шаклига асосланган дорихоналар фаолият кўрсата бошлади. Ҳозирги кунда дорихоналарда дори-дармонларнинг кўпайганлиги ушбу қарор шарофатидир. Мулк ўз эгасини топгани боис боқимандалик кайфияти тугатиляпти. Ташаббус ва тадбиркорлик қадрини топмоқда. Энг асосийси мутахассисларимизда бозор иқтисодиёти психологияси шаклланяпти.

Шуни таъкидлаб ўтиш лозимки, «Дори-дармон» давлат акционерлик уюшмаси ва ҳудудий акционерлик бирлашмалари Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 15 июндаги 221-сонли қарорини ўз вақтида ҳаётга тадбиқ қилдилар, яъни белгиланган тартибда ўз акция эмиссия проспектларини Давлат мулк қўмитаси, Адлия вазирлиги ва Миллий депозитарийлар рўйхатидан ўтказиб, режадаги 120 та ўрнига 159 та акционерлик дорихоналари ўз акцияларини сотувга чиқардилар. 21100 та акция 15,7 миллион сўмга сотилди.

Бугун хусусийлаштиришдан кейинги жараён кечмоқда. Мулк уч шаклда: ҳиссадорлик жамияти, жамоа мулки ва хусусий мулк шаклида ўз эгаларига берилган. Натижада аҳолининг дори-дармонга бўлган эҳтиёжини қондириш ва таъминот масаласи бирмунча ҳал қилинди, десак бўлади. Яна бир мақсад дори-дармон таъминоти тизимига иқтисодий ва ҳуқуқий ҳуқуқ бериш эди. Ҳукуматимизнинг бу соҳадаги бир неча махсус қарорларининг ижроси бу вазифани ҳам ҳал қилди. Лекин боқимандалик кайфиятидан чиқиб кета олмаяпмиз. Баъзи мулк эгаларида тадбиркорлик етишмаяпти. Улар ҳали ҳам юқори ташкилотлар бизни дори-дармон билан таъминлайди, деган кайфиятда юрибдилар. Бундай кайфият ўз навбатида тўғридан-тўғри ишлаб чиқарувчилар билан ҳамкорлик қилиш ўрнига бир неча воситачилар орқали иш юритишга олиб келмоқда. Натижада дори-дармонлар нархи ошиб, дорихоналарнинг молиявий рентабеллик даражаси пасаймоқда. Аҳвол шундай давом этаверса уларнинг акцияларини сотиб олувчилар жорий йил ҳисобидан дивиденд олишлари амри-маҳол бўлиб қоларди. Борди-ю акцияларни қайтарсалар дорихоналар банкротга учрайди.

Яна бир гап. Бизнинг фикримизча жамоа мулки шакли мулк эгаларида хусусий мулк психологиясини яратиши жуда ҳам қийин. Чунки жамоа мулкининг шакли боқимандалик кайфиятининг бир кўринишидир. Бундан буён ҳар бир дорихона ва ҳиссадорлик жамияти фақатгина дори-дармон сотиш билангина чекланиб қолмасдан, балки маълум миқдорда ишлаб чиқариш билан шуғулланишлари лозим. Банкротга учрамасликнинг ягона йўли рентабеллик билан ишлашдир.

Мулк шакли ўзгарган дорихоналарга раҳбарликни иқтисодий ислоҳотларга ва бозор муносабатларига мос усулда ташкил қилмоқ учун республика давлат «Дори-дармон» акционерлик уюшмаси ва жойлардаги давлат акционерлик бирлашмалари Низомини зудлик билан қайта ишлаб чиқиш зарур.

Вазирлара Маҳкамаси ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирлигининг тегишли қарор ва фармойишларида дори-дармон тизимидаги акционерлик жамиятларининг 1995 йил давомида акциялар чиқариш жадвали тасдиқланган. Бу жадвалга асосан эмиссия маълумотномаларини молия ташкилотларида ва акцияларни миллий депозитарийлардан рўйхатдан ўтказиш, акцияларни сотишга чиқариш муддатлари тасдиқланган. Бу соҳадаги ярим йиллик режа ўз вақтида бажарилган. Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Наманган, Сирдарё, Тошкент вилоятларида эмиссия маълумотномаларини молия ташкилотларидан рўйхатдан ўтказиш кечикиб кетган. Бу дегани мазкур вилоятлар барча моддий ва номоддий акцияларни миллий депозитарийларга жойлаштириш имкониятидан маҳрум бўлишади ва бу якциялар биржаларда сотувга чиқарилмайди. Демак, мазкур вилоятлар давлат кредити олиш имкониятини бой берганликлари ҳолда яна ўша эскича боқимандалик кайфиятида ҳокимиятдан маблағ топиб беришни илтимос қилиб юраверадилар. Давлат бюджетининг имкониятлари эса ҳаммамизга яхши маълум.

Соғлиқни сақлаш соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар ўз самарасининг бериши шубҳасиз. Муҳими биз бозор иқтисоди шароитида ишлашга ўрганмоқдамиз.

Эркин РАҲИМОВ,
Соғлиқни сақлаш вазирлигининг иқтисодий масалалар бўйича масъул ходими.

ЁШЛАР ОРЗУСИ — КОИНОТНИ ЗАБТ ЭТИШ

Яқинда Паркент туманининг дам олиш оромгоҳларидан бирида Халқаро аэрокосмик мактаб ўқувчиларининг ёзги машғулотлари бўлиб ўтди. Ушбу ўқув машғулотининг ташкилотчиларидан бири Улуғбек номли истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш республика жамғармасининг бош директори Исфандиёр ЛАТИПОВ мухбиримизга ушбу тадбир ҳақида гапириб берди.

— Аввало шуни таъкидлаб ўтиш керакки, ушбу халқаро ўқувлар диёримизда еттинчи бор ўтказилмоқда. Республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллигига бағишланган бу йилги анжуман айниқса қизиқарли ва самарали бўлди.

Халқаро аэрокосмик мактабнинг асосий вазифаси ўқувчиларга муҳандислик, аэрокосмик ва компьютер техникаси соҳасидаги бошланғич билимлар, кўникмаларни берадиган ўқув-тарбия ишлари олиб боришдир. Бу борада бизга Тошкент давлат техника дорилфунуни, «Коинот» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда бошқа ташкилот ва корхоналарнинг олимлари, ўқитувчилари, аспирантлари, талабалари яқиндан кўмак бермоқдалар.

Бу йилги ўқувларда жумҳуриятимиздан эликка яқин иқтидорли

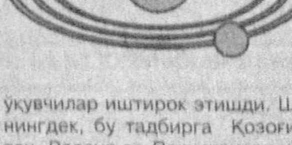

ўқувчилар иштирок этишди. Шунингдек, бу тадбирга Қозоғистон, Россия ва Покистондан ҳам меҳмонлар ташриф буюришди.

Ўқув жараёнида илмий-техник, умумжисмоний ва махсус тарбия ҳамда бир қатор маданий тадбирлар амалга оширилди. Синовчи-космонавт, бўлғуси фазогиримиз Солижон Шариповнинг ташрифи ва маърузалари ўқувчиларимизда жуда катта таассурот қолдирди.

Ҳозирги қийин шароитда бундай халқаро анжуман ўтказишнинг ўзи бўлмайди, албатта. Биз ҳомийларимизга ўзимизнинг ташаккуримизни изҳор қиламиз. Айниқса, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси, «Қанот-Сервис» фирмаси, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Илак йўли» акционерлик тижорат банки яқиндан ёрдам бердилар. Имонимиз комилки, ҳомийларимиз саховати мустақил юртимизда коинот сирларини ўрганиш соҳасида эришиладиган улкан ютуқлар дебочасига хизмат қилади.

Халқаро аэрокосмик мактаб машғулоти келгуси йили ёзда яна Тошкентда ўтказиладиган бўлди.

Г. МУРОДАЛИЕВА
ёзиб олди.

Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш бирлашмасининг бош муҳандиси Ш. А. Одиловга волидаи муҳтарамаси

Назифахон ОТАМИРЗАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети жамоаси «Статистика» кафедраси профессори, иқтисод фанлари доктори Зоир Тошматовга онаси

Зумрад ТОШМАТОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

БИР ПИЁЛА ЧОЙ УСТИДА

Ўша куни икки-уч нафар лоқайдларни деб Абдувалининг кўнгли анча хира тортди.

«Тавба, одамам шунчалик бўладими? На кўзида, на юзида, на вужудида лоақал бирор-бир ифода ялт этса-чи! Икки қўлини шундоқ орқасига чалиштирганча кўргазмага қўйилган суратларни бир дақиқанинг ўзидаёқ «кўриб» чиқди. Нега келди? Нима олди? Балки санъату маданиятга алоқадор муассасада хизмат қилаётгани учун ҳам ноилож илашиб келиб қолгандир». Абдували чуқур уҳ тортди. «Агар зиёли одамларнинг аҳволи шу бўлса, меҳнаткашу қишлоқ аҳлидан нима кутиш мумкин?».

Тарихда буюк инсонлар кўпинча ўз даврининг дидсиз, савиясиз кишиларидан бир мунча жунбушга келишган. Масалан, Пушкин «китобхонлар олдинроқ юришлари керак», — деб кўп марта изтироб чеккан. Гоголь ҳам аёвсиз равишда маънавиятсиз, қолоқ ўқувчилари шаънига: «Даврнинг шиддати қаёқда-ю, занг босиб қолган тушунчалари қаёқда», — дея куйинарди.

Сирдарёлик мусаввир Абдували Нурҳожиев ҳам кўпинча санъатнинг нозик қирраларини тушуниб етмаган, ҳиссиз, ҳаяжонсиз қалблардан изтироб чекади. Машҳур рус рассоми Иванов бутун умри давомида халқи учун атиги бир дона сурат чизади. «Исо пайғамбарнинг пайдо бўлиши» деб номланган бу асар унга олам-жаҳон шуҳрат келтирди. Бу тасвир Третьяков галереясида савлат тўкиб турибди. Ака-ука Третьяковларга ҳам қойил қоласан, киши. Улар ўз умрларини фақат суратлардан коллекция тўплашга бағишлашади. Натижада рус халқининг ибтидосидан бошлаб шу пайтга қадар бутун тарихини, ҳаётини, кечмишини худди кўзгудек халқнинг кўзи олдига кўндаланг қилиб қўйишди.

— Навоий расмини тугатдингизми?

Абдувалининг хаёли бўлинди. Савол нигоҳи билан боқиб турган хотинига қаради. «Шуям менинг ўйхаёлим аҳволу руҳиятим билан бирга юради-я! Минг қилсаям педагог-да. Инсон психологиясини тушунади».

— Жиндек иши қолганда, — деди у.

— Уч ойдан бери ишлайсиз-а?!

— Биздан бир неча аср илгари яшаб ўтган сиймолар суратини матога тушириш осон эмас. Шоир яшаган замон тарихи, маънавияти, либосларини ўргатувчи манбаларни ўрганиш учун анча вақт кетади. Бундан 4—5 йил илгари қайси бир сурат Навоийники деган тортишувлар авж олганди. Чунки бир-биридан фарқ қиладиган Навоий сурати ҳаддан ташқари кўпайиб кетганди.

— Сизнингча қайси бир сурат Навоийники?

— Навоийга замондош бўлган мусаввир Беҳзоднинг бир шогирди бўлган. У алломани 60 ёшдаги ҳолати ва қиёфасини ҳассага таянган ҳолда тасвирлаган. Ҳарқалай, ҳақиқий аллома сиймоси ўша сурат.

— Майли ишингизнинг барорини берсин, — дея хотини яна уй юмушларига шўнғиб кетди.

Тонг олди Абдували одатдагидек, устахонаси томон йўл олди. Тонг мусаввир қалбига энг сеҳрли туйғулар, ҳаяжонлар бахш этадиган лаҳза. Мусаввирда дам олиш куни, байрам йўқ. Унинг ғоялари, ширин орзулари кўпинча оппоқ, беғубор, тонг лаҳзасида дунёга келади. Безарар, осуда бу дамда фикрлар теран, мўйқалам мато устида тиниқ юради, меҳнат унумли бўлади. Мусаввир мўйқаламни қўлга оларкан, матодаги жонланаётган улуғ сиймога меҳр билан разм солади. Сўнг унинг либосларига ранг бера бошлайди. Лекин Абдувалининг назарида алломанинг тасвиридаги бўйин қисми маромида эмасдек.

Кун аста-секин ёришиб, кўчадаги одамлар ва машиналар овози эшитила бошлаганда, устахона эшиги тақиллади. «Тавба, ким бўлдийкин, бунақа пайт ҳеч ким ҳалақит бермасди-ку». Абдували истар-истамас эшик томон йўналди.

— Номоз жумага кетаётган эдим, йўл усти бир кириб ўтай дедим. — Ёши олтмишлардан ошган отахон қўл олиб кўришаркан.

Абдували миясига келган фикрдан қувониб кетди. «Худонинг ўзи дардимни бир пасда эшитибди-я». Дарров чой қўйиб, боя нонвойхонадан олган бўрсилдоқ оби нонни ўртага қўйди.

— Отахон, иккаламиз бир чой ичайлик!

Улар уёқ-бу ёқдан бироз гурунглашишди. Суҳбат давомида мусаввирнинг кўзи фақат отахоннинг бўйнида бўлди.

Отахон ҳам зийрак экан шекилли, тўсатдан кулиб юборди:

— Жонга тегдинг-ку, Абдували, мақсадинг нима ўзи?

Ахийри Абдували уни столга ўтқазиб қўйдию, муродига етди. Минг қилсаям натурага қараб чизган бошқача-да! Мусаввир учун ҳар бўёқни фикр доирасига солиб ўз ўрнига қўйиш осон эмас. Айниқса, мозийда ўтган алломалар тасвирини акс эттириш рассомдан ирода, ҳафсала ва анча вақт талаб этади. Абдували ана шундай машаққат ила «Аҳмад Яссавий», «Мирзо Улуғбек», «Насафий» сингари сиймолар образини яратди. Ўзинг эккан дарахтнинг мевасини татиб кўриш лаззати яна ҳам бошқача бўлади, дейишади. Абдували маҳаллий рассом. Айни пайтда у Ш. Рашидов тумани халқ таълими бўлимига қарашли кўп тармоқли касб ўргатувчи корхонанинг мудири бўлиб ишлаб келмоқда. Мусаввир шу вақтга қадар ранг-баранг мавзуда 60 га яқин йирик полотнодаги асарлар яратди. Унинг «Мирзачўлни ўзлаштириш», «Касбдошлар», «Мутолаа», «Келинчак», «Зилзила» сингари асарлари киши диққатини ўзига жалб этиб, бир зум бўлса-да, уни узоқ хаёллар домига тортади. Абдували санъатга болалигидан меҳр қўйган. Буни ўзи ҳам яхши эслайди. Ўшанда 8-синфда ўқир эди. Мактабда Оналар суратини чизиш танлови эълон қилинди. Унинг «Она» портрети биринчи ўринни олди. Тасвирда одмигина кийинган ёшгина жувон хонтахта ёнида ўй-хаёлларга берилган бўйи нигоҳлари узоққа қадалган. У оналик бахтининг ширин туйғулари билан маст...

Орадан кўп йиллар ўтди. Абдували ҳақиқий мусаввирлик кошонасига ўқишга кириб келди. У яна суюкли ва ардоқли кишиси «Она» образига мурожаат қилди. Турган гапки, бугунги она билан 25 йил илгариги «Она» маҳорат жиҳатидан ҳам, тасвир ва ҳаётнинг баланд-пастини билиш бўйича ҳам бир-бирига зид. Бугун у мунгли қиёфада боқиб турибди. Тақдирнинг дориломон кунлари билан бирга отилган полохмон тошлари зарби, қийинчиликлар, жудоликлар шундоққина она қиёфасидан жой олган. Аммо онада қандайдир енгилмас куч, қудрат бор.

Умуман, Абдували Нурҳожиев суратларида ўзига хос гўзаллик, жўшқинлик, чуқур фалсафа ва мутаносиблик бор. Агар ер юзидаги барча одамлар санъатдан, гўзалликдан чин маънода баҳра олганларида эди, дунёда битта ҳам ёвуз одам бўлмасди. Уруш деган совуқ сўз суханлар бисотидан жой олмаган бўларди. Буюк шоир Алишер Навоий айтган эканлар: «Одамлар ҳар нарсанинг суратига, устки кўринишига қараб хулоса чиқарадилар. Лекин маъни аҳли эса ички, ҳақиқий маъносига аҳамият берадилар. Маънидан баҳра оладилар».

Демоқчиманки, дунёни бор қиладиган маъни аҳли кўпайсин. Абдувалига келганда эса шуни айтиш мумкинки, ҳали унинг яратилажак мафтункор асарлари олдинда. Ҳали санъат фидойилари ёш рассом ижоди қаршисида кўп марта ҳаяжонга тушиб, ёқимли таассуротга бериладилар. Чунки Абдувалида изланиш, интилиш бор. Ўзига хос янги жиҳатларни топиб, жило берадиган ажойиб мўйқаламлари бор.

Сабоҳат НОРБЎТАЕВА,
журналист.

БЕЗОРИ ...ИТ

УЙ БЕКАСИ қўлига катта сумкани олиб, ичидаги картмонни стол устига ташласа бас, овчарка Лада биладики, ҳозир у эгаси билан навбатдаги «ов»га чиқади.

АЁЛ гўшт расталари рўпарасида у ёқ-бу ёққа юриб туради. Лада эса чангакда осиғлиғ гўшт бўлакларидан лаҳимини мўлжаллайди-да, қассобни қўрқитиш учун бир ириллаб, ўлжани олиб қочади. Зум ўтмай, лаҳим гўшт аёлнинг сумкасида бўлади.

Буниси ҳолва экан. Нижегородлик ёш Наталья Ложкинанинг ити Лададан-да олғир чиқиб қолди. Наталья бегона хонадонларга у-буни баҳона қилиб кириб, уй эгасини гапга тутиш баробарида бирор қимматбаҳо буюмни кўз остига оларкан ва итига ишора қиларкан. Ўргатилган ит ўша буюмни тишлаганча, қочиб, тўғри уйига келаркан.

...Ҳозирча бизда ҳайвонлар суд қилинмайди. Шу боис Н. Ложкина 6 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

ХУДО БИЛАН ҲАЗИЛЛАШМАНГ

1892 йили Мексикадаги Коатлинча шаҳрида ёмғир худоси Тлаллокнинг қадимий ҳайкали топилганди.

БАЛАНДЛИГИ 8 метр, оғирлиги 167 тонна бўлган бу ҳайкални ўша пайтдаёқ Мехикога олиб кетишга қарор қилинганди. Бироқ у даврдаги техник имкониятлар сабабли бунинг иложи бўлмаганди.

1964 йилга келиб бу ниятни амалга ошириш имконияти туғилди. Аммо маҳаллий аҳоли кучли норозилик билдирди. Эмишки, руҳи безовта қилинган ёмғир худоси дарғазаб бўлиб, мамлакатни сув тўфонига ғарқ қилиши мумкин. Шунга қарамай, ҳайкал пойтахтга олиб келиниб, антропология миллий музейи олдига ўрнатилди. Ва... худди шу куни —1964 йил 16 апрелида шундай кучли жала бошландики, кейинги бир аср давомида бу ерда бундай даҳшатли ёғингарчилик бўлмаганди.

У ҚАНДАЙ МАХЛУҚ ЭКАН...

БЕЛЬГИЯДАГИ Льежа шаҳри яқинида яшайдиган бир фермернинг даласида номаълум йиртқич ўнта қўйни бўғизлаб кетди.

КЕЙИН қўшни фермалардаги молларга ҳам худди шундай хужум бўлди. Одамлар гуруҳ бўлишиб, йиртқични қўлга тушириш мақсадида пистирмалар уюштирдилар, галма-галдан пойлоқчилик қилишди, натижа бўлмади. Йиртқич сеҳрли жонзотдек кўзга кўринмасди. Шундан сўнг атрофда ваҳима бошланди. Гўё номаълум ўша йиртқич сўйлоқ тишли, ўткир тирноқли, тўқмоқ панжали маҳлуқ эмиш. Ҳар ҳолда йиртқич эркинликда юрибди, одамлар эса ваҳиманинг зўрлигидан кечқурунлари уйдан эшикка чиқмай қўйишди.

ҲАДИСЛАР

Ҳаё доимо яхшилик келтиради.

Кишининг гўзаллиги — унинг тилидан билинур.

ҲАДИСЛАР

Дейл КАРНЕГИ:

ЭР-ХОТИННИНГ УРУШИ ДОКА РЎМОЛНИНГ ҚУРИШИ... ЭМАС

НАПОЛЕОН Бонапартнинг жияни, Франция императори Наполеон III дунёдаги энг гўзал аёл — графиня Евгения Тебскаяни севиб қолди ва унга уйланди.

ҲОЛБУКИ, Евгения насл-насаби номаълум қандайдир испан графининг қизи эди, холос. «Хўш, нима бўпти, — дея эътироз билдирди император, — мен ўзим севган, бир умр ҳурмат қиладиган аёлга уйланишни ихтиёр этдим, вассалом!»

Дарҳақиқат, бу икки ёшда ҳамма нарса — ҳокимият, бойлик, шон-шуҳрат, ҳусн-таровват, ўзаро муҳаббат — хуллас умрларининг охиригача бир-бирларини ялаб-юлқаб яшашлари, шоҳона ҳаёт кечиришлари учун керакли шарт-шароит муҳайё эди. Аввалига шундай бўлди ҳам.

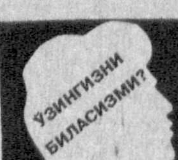

Бироқ, афсуски, оташин муҳаббат аланганлари аста-секин сўниб, хиралашиб, бир уюм кул орасида аранг милтираётган чўғ холига тушди. Чунки гўзал Евгениянинг феъли ўзгариб, эрини рашк қила бошлади. У эрига тинимсиз инжиқлик қилар, ёлғиз қолишига йўл қўймас, ҳатто кундалик ишхонасига шаҳд билан кириб, унга бақирадиган қилиқ чиқарди. Баъзан чет эл вакиллари билан жиддий ва муҳим музокаралар давом этаётган пайтда ҳам эшикни тепиб кириб, жанжал кўтаришдан қайтмасди. Кўпинча бундай жанжаллар чидаб бўлмас даражадаги ҳақорат сўзлари билан тўлиб-тошиб кетарди. Наполеон — беҳисоб саройларга эга бўлган Франция императори — бундай пайтларда қочгани жой тополмай қоларди.

Хўш, гўзал Евгения ўзининг бу бемаъни қилиқлари билан пировардида нимага эришди?

Бу саволга Е. Рейнхардтнинг «Наполеон ва Евгения. Бир империянинг фожеакомедияси» китобидан энг лўнда ва тўғри жавоб топиш мумкин. Унда шундай сатрлар бор: «Шундай қилиб,иш шу даражага бориб етдики, кўпинча Наполеон тун қоронғисида шляпасини кўзигача бостириб олиб, яқин дўстларидан бирининг ҳамроҳлигида ён томондаги кичкинагина эшикдан хуфёна ғойиб бўладиган одат чиқарди. Бундай пайтда уни аввалдан келишиб қўйилган ёш ва гўзал нозанин кутиб турган бўларди. Ёки шаҳар кўчаларида шунчаки, бемақсад кезарди. Унга бир дақиқа бўлсин сокинлик, табиий хотиржамлик сув билан ҳаводек зарур эди».

Хуллас, Евгениянинг бемаъни инжиқликларни канда қилмай эришгани шу бўлди. Тўғри, у Франция тахтига ўтирди. Дунёдаги энг гўзал аёл бўлгани ҳам рост. Аммо на императорлик мансаби ва на танҳо гўзаллик муҳаббатни мангу инжиқликнинг халокатли заҳридан даҳлсиз сақлаб қололмайди.

Қиссадан ҳисса шуки, Инжилдаги персонажлардан бири айтганидек, гўзал Евгения «ҳаётда нимадан қўрққан бўлса, айнан ўшанга дучор бўлди».

МАРҲАМАТ, ЯНА

САВОЛ БОРМИ?

ЎЗГА САЙЁРАЛИК БИЛАН УЧРАШИШНИ ИСТАСАНГИЗ...

Ҳурматли редакция! Ғарблик олимлардан бири ўзга сайёраларда яшовчилар билан учрашишга кўмак берувчи қандайдир жадвал тузган экан. Айтишларича, ҳар қандай одамни ўзга сайёралик билан бақамти келтираркан.

Шу жадвални ким кўрган?

К. ИСМОИЛОВ.
Ғаллаорол тумани.

У жаҳондаги қатор газета ва журналларда чоп қилинган. Ва мана энди, газетхон К. Исмоиловнинг хати туфайли уни «Халқ сўзи»да ҳам эълон қиляпмиз. Унинг муаллифи жаҳонга машҳур физик олим Энди Рейс ўзи яратган ушбу жадвални «Коинот энергияси чамбараги» деб атаган.

Рейс 1959 йилдан буён жуда кўплаб ўзга сайёраликлар билан учрашгандир.

Хўш, унинг чамбараги ёки бошқача қилиб айтганда, ўзга сайёраликлар учун магнит (оҳанрабо)дан қандай фойдаланилади?

Кечқурун соат тўққиздан кейин (ўзингиз ёки тўрт-беш нафар дўстингиз билан) тепа бир жойга (айтайлик, тоғ, қир ёки томга) кўтарилинг. Сўнг чап қўлингизнинг бармоқлари билан бир йўла чамбаракдаги иккита юлдузни ҳамда Рейснинг суратини «босиб», бўлажак сирли учрашув ҳақида ўйлай бошланг...

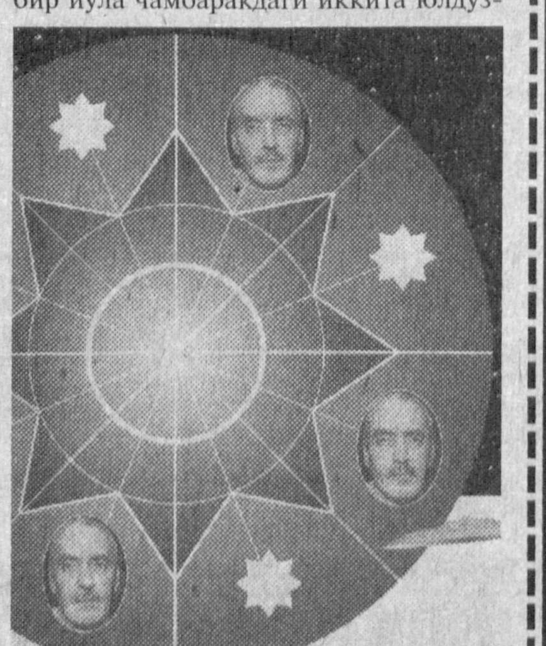

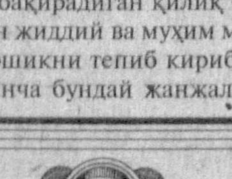

ТАРИҒИ ПИШГАННИНГ ТОВУҒИ БЎЛГИНГ КЕЛАДИ

Бу мақолни ўзи ишламай-кучламай, ўз егулик-ичгулигини ўзи топмай, ўзгаларнинг топганидан умид қилувчи дангаса, таъмагир одам тилидан айтганлар ва шундай одамларнинг ўзларига нисбатан киноя ва истеҳзо тарзида қўллайдилар.

Икки ошна гаплашяпти:

— Биласизми, менинг хотиним — фаришта.

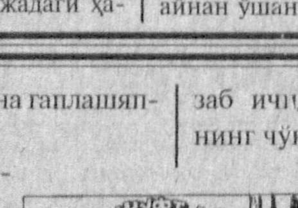

— Бахтли экансан. Меники ҳали ҳаёт.

***

— Анжелика дегани ким? — деб сўрайди ғазаб ичида хотини эрининг чўнтагидан чиққан мактубни кўрсатиб.

— Анжелика — байтал, ўтган ҳафтада пойгада мен шунга тиккан эдим.

—Ўша байтал кечқурун соат саккизда сени кинотеатр олдида кутар экан.

ТОПИШМОҚ

Кўриниши ёйсимон,
Остида сонсиз тикан,
Жуда нозик чашмага,
Шу тикан эрур посбон.

(Шу йил 19 август кунги топишмоқ жавоби: — китоб).

Республика Гидрометереология маркази хабар қилади:

26-30 август кунлари республикамизда қуруқ, нисбатан илиқ иқлим кутилади. Ҳаво ҳарорати одатдаги меъёрларда бўлади. Кечалари 14-19, кундуз кунлари 31-36 даража, жанубда кечалари 17-22, кундуз кунлари 33-38 даража иссиқ бўлади. Шу муддатнинг оҳирида ҳаво ҳарорати 3-4 даража пасайиши мумкин.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

• БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Сатторов.
Навбатчи — Т. Долиев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0351. 41966 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топширилди — 22.40.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 1 2 3 4 5 6